

UNIVERZITA KARLOVA

Pedagogická fakulta

CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

**MANAGEMENT A JEHO POVINNOSTI
PŘI ORGANIZAČNÍM ZAJIŠTĚNÍ
PŘÍLEŽITOSTNÉ VÝCHOVNĚ
VZDĚLÁVACÍ AKCE LETNÍ TÁBOR.**

ZÁVĚREČNÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: Zuzana Bendová

Obor: Školský management

Forma studia: kombinované

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Jiří Zlámal, Ph.D., MBA

Datum odevzdání práce: 3. 4. 2009

**Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala sama za použití zdrojů a literatury
v ní uvedených.**

Zuzana Bendová

Děkuji Mgr. Ing. Jiřímu Zlámalovi, Ph.D., MBA za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při psaní závěrečné bakalářské práce.

Resumé:

Závěrečná bakalářská práce se zabývá problematikou pořádání letních táborů v domech dětí a mládeže. Problematika organizačního zajištění letních táborů je zpracována s ohledem na povinnosti managementu pořádající organizace i z pohledu vedoucího tábora. Ve své práci jsme čerpala informace z dostupných knih, které řeší otázku volného času, cenným informačním zdrojem byl pro mě také internet a odborná periodika. Práci doplňuje seznam dostupné literatury i návod, jak takový tábor zajistit. Návod je formou prezentace.

Cílem práce je poskytnout zajímavé a užitečné informace o problematice letních táborů, orientovat se v právních předpisech i terminologii, a tak předcházet problémům, které přicházejí s jejich změnami. Pobyty na táboře by neměly být pouhým spoluxistováním dětí a dospělých. V praxi to znamená, že každý tábor je nutné zodpovědně a dobře připravit. Věřím, že tato práce bude návodem pro organizační zajištění táborů a pomůže vyvarovat se omylů, které by vám přinejmenším znepríjemnily život. V dnešní době, kdy narůstá volný čas mladé generace a mění se systém hodnot, je důležité vytvářet žádoucí aktivity dětí a mládeže. Jednou z možností jsou i tábory.

Summary:

The final bachelor's work deals with issues of organizing of the summer camps in the houses of children and youths. The matters of organizational assurance of the summer camps itself is executed with regard to the promoting organization's management duties and also from the view of the camp's leader. In my work I drew the information on the available books solving a question of leisure time and another valuable informational sources bulit up Internet and periodic publications as well. The bachelor's work is added with a list of available literature and operating instructions describing how to organize the summer camp itself.

The main target of the work is to provide interesting and useful information about the summer camps matters, orientate in legal directives and terminology, as well. In that case it means to prezent the probléme coming with their changes. The camps stays should not be the only existing of children and adults together. In practice it means that it is necessary to prepade every camp rightly and responsibly. I believe that this work will present a certain manual how to provide its organizing and helps to avoid proceeding mistakes that should make your life get stressed at least. The leisure time of young

generation rises 'up and the system of values changes a lot in this time and that is the reason why is so important to make eligible activities of children and youths. The camps are one of the possible actions.

Klíčová slova: akreditační středisko, etapová hra, hlavní vedoucí tábora, management, manažerské funkce, problematika mladé generace, provozovatel, zájmové vzdělávání, zotavovací akce

Key words: accredit centre, grade game, camp chief, management, managerial function, problems of youth generation, operator, spare-time education, recovery stay

OSNOVA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

Úvod

1. Organizace volného času z pohledu manažera	9
1. 1. Vztah autora k táborům.....	11
1. 2. Volný čas dětí a mládeže.....	12
1. 3. Dům dětí a mládeže v současnosti.....	15
2. Management organizace v prostředí trhu.....	18
3. Legislativa spojená s pořádáním tábora	20
3. 1. Právní odpovědnost.....	21
3. 1. 2. Metodický pokyn MŠMT.....	23
3. 1. 2. Směrnice k organizačnímu zajištění zotavovací akce.....	23
4. Zajištění zotavovací akce.....	28
4. 1. Harmonogram příprav na tábor.....	31
4. 1. 1. Režim dne a táborový řád.....	31
4. 1. 2. Povinnosti pořadatele zotavovací akce.....	33
4. 1. 3. Personální zajištění zotavovací akce.....	39
4. 1. 4. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci s dětmi na táboře.....	44
5. Vlastní šetření v terénu.....	47
5. 1. Mapování obsahu výuky na školení hlavních vedoucích tábora.....	48
5. 1. 1. Rozpočet tábora-modelová situace.....	51
6. Průběh výzkumu.....	52
6. 1. Stanovení hypotéz.....	53
6. 1. 1. Vlastní dotazník.....	54
6. 1. 2. Vyhodnocení dotazníku.....	55
6. 1. 3. Potvrzení hypotéz.....	62
6. 1. 4. Praktické doporučení na závěr.....	62
7. Závěr.....	63
8. Seznam použité literatury.....	64
9. Přílohy.....	65

Motto:

Soutěže a bojovky. Kamarádi a táborové lásky. Dobrodružství. Zábava. Koupání a sport. Sranda od rána do večera a dny strávené uprostřed krásné přírody. To všechno asi napadne každého, když uslyší slova: DĚTSKÉ TÁBORY

.....z internetových encyklopedií.....

„...Základ úspěšného leadershipu tkví v práci s posláním - v jeho definici a jasné a pravidelné komunikaci. Lídr stanovuje cíle, volí priority, určuje a udržuje standardy“.

Peter F. Drucker

1. Organizace volného času z pohledu manažera

Ve své práci bych chtěla přiblížit a shrnout vše důležité, co se zotavovacích akcí týká. Přehledně uvést platné zákony, vyhlášky a nařízení vlády, která jsou pro zákonné konání tábora nezbytné. Pokusím se tedy práci koncipovat tak, aby byla využitelná nejen jako bakalářská práce při dokončování studia školského managementu, ale i pro všechny, kteří mají snahu zlepšovat kvalitu letních táborů. Řízení tábora se odvíjí od vztahu vedení tábora - dospělí a děti. Přestože se snažíme, aby život v táboře probíhal v klidu, podle pravidel i táborových tradic, musíme znát, pochopit a aplikovat řadu právních předpisů a směrnic.

Dětský tábor je místo, kde tráví spousta dětí letní prázdniny. První dětské tábory pocházejí pravděpodobně ze Spojených států, kde je v roce 1861 založil Frederick W. Guán. O další rozvoj se zasloužily dětské organizace, hlavně skautské. První skautský tábor se uskutečnil v roce založení organizace 1907, v Čechách se konal poprvé v Lipnici v roce 1912. Zásadní význam pro současnou podobu dětských táborů měly i pionýrské tábory. Byly zakládány ve všech státech socialistického bloku, v Sovětském svazu jich bylo na 40 tisíc. Nejznámější je stále existující Artěk založený v roce 1925. Za dobu jeho existence jím prošel milion dětí, včetně mnoha dětí z Československa, protože zdejší tábory byly mezinárodní.

Kdokoliv přistoupí na myšlenku, že se pustí do přípravy letních táborů, měl by si ze všeho nejdříve prostudovat Zákon č. 471/2005 Sb., úplné znění zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a dvě vyhlášky ministerstva zdravotnictví, a to: vyhlášku č. 148/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti a vyhlášku č. 602/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby. V těchto obecně závazných předpisech jsou vyjmenovány základní podmínky pro uskutečnění jakékoliv zotavovací akce, tedy i tábora. Tábor má velmi mnoho společného se školským managementem; nejen skutečnost, že se přímo dotýká života organizace, ale jeho příprava, zabezpečení a průběh je největší měrou uplatněním základních manažerských funkcí - plánování, organizování, personalistiky, vedení lidí i kontrolování. Stejně jako hlavní vedoucí tábora, by měl být ředitel dobrým manažerem, který musí obstát v konkurenčním prostředí, pracovat s lidmi, motivovat je, nést odpovědnost za práci kolegů i dobrovolných pracovníků a zejména za bezpečnost svěřených dětí.

Pobytové akce jsou činnosti určené dětem a mládeži, jsou spojeny s vícedenním souvislým pobytem účastníků mimo domov (soustředění zájmových útvarů a tábory). Tábor je vzorovým příkladem, jak dětem a mládeži nabídnout možnost vhodně a smysluplně trávit volný čas v době letních prázdnin. Je spojován s představou krásné přírody a nezapomenutelnými

zážitky na táboře mezi kamarády. Tábor by měl být pro děti vždy přínosem, měl by rozvíjet jejich vědomosti i praktické dovednosti, měl by pomoci začlenit se do kolektivu mezi ostatní, měl by umožnit komunikovat s vrstevníky a v neposlední řadě učit solidaritě, toleranci a kritickým postojům. Pomocí her rozvíjet osobnost dětí, schopnosti, zvědavost a nadšení pro věc, zájmy a nadání. Vedle rekreace, relaxace, zábavy poskytovat dětem rozvoj tvořivosti, fantazie, samostatnosti a podporovat v nich zdravé sebevědomí a sebedůvěru. Děti se bez rodičů naučí mnohé věci řešit samy. Dokáží se pak lépe prosadit a získají odvahu hovořit o svých pocitech a potížích. Množství netradičních činností přináší nové zážitky, vzbuzuje zájem i o dosud nepoznané. Doplňkové aktivity jim pak umožní prožít čas na táboře podle vlastních představ. Tábory jsou u dětí a mládeže velmi oblíbené pro svou romantiku a pro uspokojení touhy prožít něco odlišného od všedního života a času.

Podmínky pro vhodné a účelné využití volného času ve školním roce i o prázdninách především pro děti a mládež vytvářejí domy dětí a mládeže. Tábor je vyvrcholením jejich celoroční činnosti s dětmi a mládeží-třešničkou na dortu, na kterou se všichni těší. Účastní se děti, které se znají z celoroční činnosti, ale v případě našeho tábora to není pravidlem. Připravujeme tábory, které jsou otevřené všem.

Snahou je, aby pobyty na táboře nebyly pouhým spoluexistováním dětí a dospělých nebo odkladištěm dětí. V praxi to pro nás znamená, že se na každou zotavovací akci musíme opravdu dobře a zodpovědně připravit. Úspěšné zvládnutí tábora velkou měrou závisí na výběru vedoucích a ostatních pracovníků. Naš táborový kolektiv se skládá ze stálých pedagogických pracovníků a party „starých táborníků“, kteří celoročně nepracují s dětmi, ale jezdí na tábory dobrovolně. V pořádání táborů s velkou kapacitou dětí, mají velké zkušenosti. Při organizačním zajištění však v posledních letech narážíme na problém s uvolňováním pracovníků. Tyto problémy souvisí se změnou legislativy. O jejich uvolnění a o náhradu mzdy bylo vždy žádáno v souladu se zněním zákoníku práce a vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 18/1991 Sb., o jiných úkonech v obecném zájmu. Současné znění zákoníku práce č. 262/2006Sb. tuto vyhlášku zrušilo. V souladu se zněním § 200 a § 203 písm. i) zákona č. 262/2006 Sb. sice připouští možnost uvolnění pracovníků zaměstnavatelem, ovšem bez náhrady mzdy. Záměrem nové právní úpravy provedené v zákoníku práce je, že odpovídající náhradu by měl zaměstnanci poskytnout ten subjekt, pro který je zaměstnanec uvolňován.

Jedním z řešení, které by umožnilo zohlednit činnost dobrovolných pracovníků dětského tábora, je to, že s nimi pořadatel po dobu konání tábora, kdy jsou zaměstnavatelem uvolnění, uzavřel pracovněprávní vztah, resp. pracovní poměr a poskytl jim za to mzdu. Ta by měla kompenzovat (alespoň z části) ušlý plat u zaměstnavatele. Toto řešení však nepřipadá v úvahu,

neboť doba trvání tábora bývá delší. V praxi to znamená, že rozpočet tábora by se o tuto částku navýšil. Cena tábora by se pak stala nedostupnou pro spoustu rodin, které nabídku letních táborů využívají pravidelně.

Dobrovolní vedoucí vykonávají svoji činnost z mnoha různých příčin. Je nesporné, že těmto lidem přináší potěšení a pocit seberealizace. Chtějí předat něco ze svých vědomostí, dovedností a názorů. Člověk, který v oddílu vyrostl, se stává vedoucím oddílu a chce umožnit podobné zážitky dalším. Na tábor s dětmi jezdí, protože k táboření a k dětem mají správný vztah. Vědí, co pořádání tábora obnáší, uvědomují si všechna rizika práce s dětmi a mládeží. Funkci vedoucích dělají pro radost svoji i radost druhých, často bez ohledu na výši vložených vlastních prostředků i nároku na přiměřený honorář. Plně si uvědomují všechna rizika, která práce s dětmi přináší. Je pravdou, že ubývá charismatických vůdců, kteří dovedou děti motivovat a formovat. Proto možnost nahradit dobrovolné pracovníky pedagogy, kteří pracují v domě dětí a mládeže celoročně, nechceme.

Domy dětí a mládeže v době letních prázdnin zajišťují i další aktivity (příměstské tábory, spontánní činnost), které jsou potřebné pro rodiny s dětmi. Kapacita pedagogických pracovníků nestačí pro zajištění celého rozsahu letní činnosti, kterou pro děti a mládež připravujeme a bez pomoci ochotných a zkušených dobrovolníků bychom se neobešli.

1.1. Vztah autora k táborům

Být součástí kolektivu, na který jeho členové vzpomínají celý život, je podle zkušeností všech, kteří to prožili (ať již jako děti nebo jako vedoucí), zážitkem s velkým „Z“.

Střediska volného času mají nezastupitelnou úlohu při objevování a rozvoji zájmů a nadání v celoroční činnosti včetně školních prázdnin. Působí mezi nejrůznějšími sociálními a zájmovými skupinami mladé generace. Jejich posláním je naučit děti a mládež kvalitně využívat svůj volný čas, chápat ho jako významnou životní hodnotu, budovat kvalitní sociální vazby na základě vzájemné empatie a tolerance, pěstovat komunikační dovednosti a kladným hodnocením a pochvalou posilovat sebedůvěru. K činnostem domů dětí a mládeže tábor neodmyslitelně patří. Při pořádání tábora pro dětský kolektiv hraje velkou roli znalost pedagogiky a psychologie, ale také umění uplatnit základní manažerské funkce.

Náš dětský tábor patří mezi ty, jejichž historie se začala psát již v 80. letech 20. století. Cílem není jen navázat na dlouholetou tradici v konání letních táborů a připravit kvalitní a pestrý program v době letních prázdnin, umožnit dostupnost všem dětem bez rozdílu, ale také vytvořit takový kolektiv dětí a dospělých, který si bude schopný vychovávat své vlastní vedoucí

a následníky. Ti pak s nadšením nastoupí i po případném odchodu stávajících vedoucích. Jedním ze základních předpokladů úspěchu je dobře organizovaná činnost v kolektivu, jasná představa o základním systému práce a o věcech, které by kolektiv mohly časem potkat. S pořádáním tábora máme bohaté zkušenosti. Vychovali jsme i tým kvalitních vedoucích. Máme k dispozici zavedený táborový areál, perfektní zázemí, jehož vybavení plně odpovídá potřebám dětí a nabitému programu, který pro ně připravujeme. Nachází se v krásné přírodní rezervaci a z toho důvodu se při tvorbě programu snažíme v co největší míře této přednosti využívat. Nespornou výhodou všestranně zaměřených aktivit je pořádání letních táborů, na které se „svou partou“, tedy s kamarády a přáteli, může dítě jezdit. Tyto aktivity spojují vždy dvě a více činností, které často kladou větší důraz na výchovu, soužití v kolektivu, sociální schopnosti a pobyt v přírodě.

Letní tábory pořádáme již řadu let a velká část našich vedoucích dokonce sama tábor absolvovala i v pozici dětí. Kapacitou patří spíše mezi větší, proto při jeho organizaci nic neoponecháváme náhodě. Tábor připravujeme dlouhou dobu dopředu a na programu i organizaci tábora se podílejí všichni vedoucí. Uvědomujeme si role každého vedoucího, kteří tábory pomáhají realizovat. Ty osvědčené motivujeme k další práci, ty nové pečlivě vybíráme a zaškolujeme. Tábor probíhá s garancí zásad bezpečnostního programu. Dětem přináší v tom dobrém slova smyslu zážitky na celý život a nové kamarády. Mnoho pevných přátelství vzniklo právě díky našemu táboru. Jakákoliv společná činnost s kladným výsledkem stmeluje kolektiv, posiluje vnitřní tradice, zvyšuje přitažlivost pro okolí.

Za nejlepší referenci považujeme skutečnost, že už po řadu sezón je náš tábor beznadějně vyprodán. Dobrou pověst, kterou po léta budujeme, chápeme jako závazek pro zajištění kvalitního průběhu každých dalších prázdnin.

1.2. Volný čas dětí a mládeže

Motto: „ Čas jsou prý peníze, ale peníze nerovnájí se času. Bez peněz se dá ještě mnoho udělat, bez času nic“. Jan Neruda

Abychom se mohli zabývat volným časem, vysvětleme, co pojem „volný čas“ znamená. Volný čas je definován velkým množstvím odborníků, jejichž názory se určitým způsobem prolínají, ale do jisté míry se i odlišují. První vymezení pochází z období starověkého Řecka a to filosofem Aristotelem. Ten chápe volný čas jako čas na rozumování, čtení veršů, setkání se s přáteli a poslouchání hudby, nemá nic společného s lenošením a nicneděláním.

„Ve středověku byl volný čas vnímán jako časový úsek, který je věnován rozjímání

a modlitbám, ale také různým zábavám, hrám a tancům“ (Hodaň, Dohnal, 2005, 53). V době renesance bylo množství volného času minimalizováno, byla preferována práce a zahálka (volný čas) neměla v tehdejší společnosti místo.

M. Pásková a J. Zelenka (2002) „považují za volný čas ten, kdy lidé nevykonávají činnosti pod tlakem pracovních závazků či rodinného systému“. Obecně je potom volný čas definován jako „čas, v němž člověk nevykonává činnost, aby splnil závazky plynoucí ze společenské dělby práce, nebo z nutnosti zachování biofyzilogického či rodinného systému“ (Velký sociologický slovník, 156).

Joffre Dumazedier [1] říká, že „volný čas představuje jen určitou část mimopracovní doby, do které dále patří osobní potřeby a povinnosti – biologické potřeby (strava, hygiena, spánek) a povinnosti rodinné (vaření, úklid, nákup, péče o děti)“.

Definuje volný čas jako „souhrn činností, které může člověk provozovat s plnou libovůlí, buď pro odpočinek nebo pobavení, či pro rozvoj svých znalostí nebo nezištné školení, pro svou dobrovolnou účast na všech společenských záležitostech nebo svobodnou tvůrčí činností poté, když se uvolnil ze závazků pracovních, rodinných i společenských“

Rozlišuje tři sféry nebo složky volného času:

- **složku relaxační** (odpočinek a částečně i rekreaci)
- **složku zábavy**
- **složku vzdělávací a sebevzdělávací** (ve které jednotlivec sám nebo ve skupině rozvíjí své schopnosti, vědomosti a dovednosti)

Funkce a možnosti volného času vymezil německý pedagog (volného času) H. W. Opaschowski, který za základní složky považuje:

- **rekreaci** (zotavení ze zklamání a frustrací)
- **výchovu a další vzdělávání** (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení)
- **kompenzaci** (odstraňování zklamání a frustrací)
- **kontemplaci** (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavba)
- **komunikaci** (sociální kontakty a partnerství)
- **participaci** (podílení se, účast na vývoji společnosti)
- **integraci** (stabilizaci života rodiny a vrůstání do společenských organizmů)
- **enkultursci** (kulturní rozvoj sebe samých, tvořivé vyjádření prostřednictvím umění, sportu, technických a dalších činností)

[1] Joffre Dumazedier je významný francouzský sociolog volného času

Volný čas není dobou zahálky a pasivity. Je naopak prostorem pro rozvoj myšlení, kreativity a filozofické reflexe, v níž může být člověk sám sebou a ve svobodně zvolených aktivitách sám sebe rozvíjí a seberealizuje. Rozvojem sebe sama v relevantní míře současně rozvíjí i společnost. Volný čas je proto kategorií, která by neměla být společností opomíjena. Chápeme ho tedy jako dobu, která člověku umožňuje svobodnou volbu činnosti. Člověk si činnost vybírá nezávisle na svých osobních či společenských povinnostech, vykonává ji dobrovolně a rád, získává při ní příjemné zážitky, které využívá ke smysluplné činnosti, rozvoji osobnosti, k plnému humánnímu životu. Volný čas je doba, kterou můžeme také charakterizovat jako činnosti, do nichž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jich na základě svobodného rozhodnutí, které mu přináší příjemné zážitky a uspokojení. Jako hlavní funkce volného času se uvádějí:

- **odpočinek** (regenerace pracovní síly)
- **zábava** (regenerace duševních sil)
- **rozvoj osobnosti** (spoluúčasť na vytváření kultury)

Z hlediska dětí a mládeže do volného času nepatří vyučování, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti, které jsou spojené s provozem rodiny a domácnosti. Součástí volného času nejsou ani činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena).

O volném čase se hovoří jako o rizikovém faktoru či časované bombě. Jeho množství relativně vzrůstá, avšak kvantita neznamená nárůst kvality. Zanedbání pedagogického ovlivňování volného času, ponechání této oblasti pouze na komerci by mělo nedozírné následky. Pokud není institucionální nabídka v místě dostatečná a odpovídající, mohou si děti a mladí lidé nacházet aktivity, které jsou často společensky nežádoucí. Narůstání závislosti mladé generace na drogách a hracích automatech jsou toho důkazem. Rodina jako primární sociální skupina je rozhodující pro většinu dětí a mladých lidí a na jejich formování osobnosti má zásadní vliv. Vytváří dětem hmotné podmínky a sociální ochranu, rozvíjí mezilidské vztahy a klade základy hodnotové orientace. Tradiční podoba rodiny prochází významnými změnami (zejména individualizací a uvolňování vztahů mezi jejími příslušníky). Názor, že výchovu dětí ve volném čase plně rodina zabezpečí, je mylný. Rodina ztratila nemalou část svého vlivu a přestala být privilegovaným prostředím socializace. Pro tuto funkci nemá v dnešní době dostatek času, chybí jí potřebné materiální vybavení a odborná kvalifikace. Do způsobu výchovy dětí v rodině vstupují vlivy, které mohou velmi výrazně na jedince působit a stávají se součástí života dětí a výchovného působení rodičů. Některé rodiny se však nespokojují jen s pasivním přijímáním těchto podnětů, ale tvořivě si je osvojují a obohacují jimi volnočasový život dítěte. Vliv má také organizování volného času v rodině, které je podmíněno způsobem jejího života a výchovnou

praxí rodičů. Záleží na připravenosti rodičů nepůsobit na dítě jako činitel direktivně rozhodující ani živelně neponechávat volný průběh. Rodiče by měli být iniciátorem nebo spoluorganizátorem aktivit svých dětí a citlivým rádcem v orientaci ve všech oblastech zájmových činností. Ze své praxe vím, že se v současné době právě rodinný volný čas dostává na stále vyšší stupeň našich hodnotových žebříčků. Problémy spojené s využíváním volného času jsou v zásadě dvojí. Jednak spojené s celkovým nedostatkem volného času, jednak se schopnostmi umět jej využívat efektivně. Volný čas v posledních letech „ve vyspělých společnostech“ dramaticky roste, a proto na tuto skutečnost musí společnost reagovat. Ať výchovou odborníků od profesionálů – pedagogů, pedagogů volného času, sociálních pedagogů až po dobrovolníky většinou koncentrované v občanských sdruženích, veřejně prospěšných společnostech i nadacích. Zde je důležitá osobnost vychovatele, který by si měl uvědomit význam volného času, jeho narůstání v historických souvislostech a směřování v posledních letech, neboť v něm pracuje se svěřenými osobami a citlivě ovlivňuje prožívání a chování svých svěřenců. Je známo, že výchova je levnější než převýchova. Proto jsou prostředky vynaložené do ovlivňování volného času mladé generace investicí do budoucnosti.

Volný čas se stal bohatstvím společnosti, lidským a sociálním zdrojem jejího dalšího rozvoje v době, v níž může být člověk sám sebou a ve svobodně zvolených aktivitách sám sebe rozvíjet a seberealizovat se. Volný čas je proto kategorií, která by měla být společností reflektována a ovlivňována ve směru kvalitního, rozvojového charakteru aktivit naplňujících volný čas. Vždyť návyky využití volného času se vytvářejí v dětství a základy si nese jedinec po celý život.

1.3. Dům dětí a mládeže v současnosti

Postavení a úkoly středisek volného času jsou stanoveny platnými právními předpisy a vyhláškou č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání, která vychází ze zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

Podle ustanovení § 111 školského zákona odst. 1 „Zájmové vzdělávání poskytuje účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti. Účastníky zájmového vzdělávání jsou děti, žáci, studenti; účastníky mohou být také pedagogičtí pracovníci, zákonní zástupci nezletilých účastníků, popřípadě další fyzické osoby“.

Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech“. Střediska volného času se dělí na domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností.

Základním posláním střediska volného času je podporovat všechny tendence, které směřují ke kvalitnímu využívání volného času, pro tyto činnosti zajistit vhodné podmínky a spolu s rodinou a školou se podílet na výchově, vzdělávání a formování osobnosti mladého člověka. Tyto činnosti definuje nový školský zákon jako zájmové vzdělávání. Školský zákon používá pojem „vzdělávání“ jako legislativní zkratku, kterou se rozumí výchova i vzdělávání.

Zájmové vzdělávání dětí a mládeže je oblastí, do které spadají především domy dětí a mládeže. Tento typ školských zařízení je v současné době velmi potřebnou institucí, která si pro své zkušenosti z pestrobarevné činnosti jak se školními dětmi, tak i s mládeží získala v mnoha městech výsadní postavení a pro svoji rozmanitou programovou nabídku se stala v oblasti zájmového vzdělávání vedoucím subjektem. Bez nadsázky lze tedy říci, že DDM jsou důležitou součástí municipální politiky. Díky svému bohatému zaměření jsou schopny oslovit početnou skupinu dětí a v poslední době se stále častěji snaží zaměřit také na středoškoláky. Je to cesta velmi obtížná, už jen proto, že domy dětí a mládeže jsou vnímány jako instituce s nabídkou aktivit pro děti ze základních škol. Středoškolská mládež vyžaduje odlišné formy práce a jiné materiální vybavení. O to je tato oblast obtížnější.

Význam volného času a jeho využití dětmi mládeží v moderní společnosti vzrůstá. Zájmy dětí a mládeže jsou proměnlivé, různorodé a vedou ke vzniku nových požadavků. Nová podoba práce školských zařízení pro zájmové vzdělávání přináší řadu změn, vytváří prostor pro manažerskou činnost zaměstnanců a dostatečně volný prostor k vyvíjení dalších aktivit. Domy dětí a mládeže jsou čelním zařízením zájmového vzdělávání. Organizují náročnější činnost na vyšší materiálové úrovni určené vyspělejšími účastníky, kteří již mají zkušenosti či poznatky z práce buď ve školní družině, nebo v jiné organizaci. Jsou tedy jakýmsi vyšším stupněm zájmového vzdělávání. Cílem těchto zařízení je být širokospektrým volnočasovým zařízením, které volně navazuje na rámcový vzdělávací program pro základní a střední školy a vytváří nabídku aktivit pro všechny věkové kategorie bez ohledu na jejich schopnosti s cílem intenzivního rozvoje vnitřní motivace. Jsou schopny nabízet účastníkům dlouhodobý program v nejrůznějších životních etapách. Tento program je motivován osobnostně sociálními trendy současné moderní pedagogiky. Pracovníci těchto organizací vycházejí ze skutečnosti, že v povinném školství nemají děti a mladí lidé často možnost více se zájmově vyhranit a volit si svobodně informace, které je zajímají, proto nabízejí široký výběr aktivit s kvalifikovaným profesním vedením, možností zdokonalovat dovednosti a získávat informace pro další rozvoj jedince. Stojí proto na křižovatce cesty k celoživotnímu vzdělávání. Na dobrovolných cestách zájemců za poznáním působí jako rozcestník ukazující další možnosti, směry a cíle.

Základem činnosti středisek volného času je přímá práce s dětmi a mládeží. V naprosté většině je běžnou náplní práce domů dětí a mládeže pravidelná činnost v zájmových útvarech. Pro tuto činnost mají domy dětí a mládeže vytvořeny relativně dobré podmínky a materiálně technickou podporu i personální základnu. Je bezpochyby pravdou, že tato nabídka vyhovuje současným zájmům a potřebám dětí a mladých lidí. Je pestrá, pružně reaguje na současnou poptávku, doplňuje a navazuje na vědomosti a poznatky získané ve škole a pomáhá vytvářet mosty mezi teorií a praxí. Pravidelná činnost domů dětí a mládeže je organizována ve stálých zájmových útvarech, které mají stálou členskou základnu a pravidelně se scházejí ke své činnosti, zaměřují se na nejrůznější obory od sportovních, přes umělecko-kulturní, až po vysoce odborné kroužky. Kladou větší důraz na zapojení dětí, a na jejich zájmy, nežli na získávání učebnicových znalostí. Jsou určeny všem bez rozdílu věku i schopností. V programové nabídce domů dětí není však práce v zájmových útvarech jedinou a dominantní formou práce. Širokému spektru zájemců jsou určeny příležitostné zájmové činnosti s bohatou nabídkou pestrých činností a aktivit, které nejsou organizovány jako trvalé nebo pravidelně se opakující akce (besedy, přednášky, exkurze, výlety, jednorázové kurzy, koncerty, výstavy, divadelní a kulturní představení, sportovní turnaje, příměstské tábory i společné akce rodičů s dětmi).

Do popředí zájmu, jako nástroj působení na mladou generaci, se dostávají spontánní aktivity pro veřejnost formou otevřených provozů kluboven, heren, počítačových učeben a sportovišť. Do zájmového vzdělávání lze zahrnout i řadu dalších činností, které vedou k participaci mladé generace, vyhledávají talenty, podporují a vytváří fungující systém instruktážní a poradenské činnosti a tím napomáhají v budoucímu uplatnění na trhu práce i v profesi.

Volný čas dětí a mládeže narůstá. A právě nadbytek volného času může děti a mládež přivést do negativně orientovaných společenských skupin, zejména ty, kteří pochází z méně podnětného sociálního prostředí. Domy dětí a mládeže jsou díky svému bohatému zaměření schopny oslovit početnou skupinu dětí a mládeže. Proto je tento typ školských zařízení v současné době velmi potřebnou institucí, která má ve městech výsadní postavení. Jeho úloha spočívá ve faktickém naplnění volného času, podpoře a probouzení zájmů, výběru možností jak svůj volný čas smysluplně využívat a efektivně s ním disponovat. Před každým pedagogem stojí velká výzva ke kvalitnímu naplňování volného času svěřených jedinců či skupin. Smyslem jejich činnosti je vést především děti a mládež ke zdravému vývoji a výrazným způsobem vychovávat zdravé a šťastné děti. Dle mého názoru by nabídka aktivit pro volný čas ve městech a obcích měla tvořit funkční systém bez preferování institucí, organizací či majetkoprávních vztahů.

Na místní nabídce by se měli podílet všichni partneři dle dohod, využívat státní a obecné zdroje, platby účastníků i sponzorské dary. Ve většině případů zatím determinuje výše uvedené slůvko „by“. My však máme zkušenost se spoluprací subjektů ve městě velmi dobrou.

2. Management školy v prostředí trhu

Vývoj společnosti nelze zastavit. Nacházíme se ve společnosti, která je označována jako společnost vědění; globalizace nám ve školství dává nejen netušené možnosti, ale také velké hrozby, na které je třeba reagovat. V důsledku poklesu demografické křivky musí bojovat o účastníky programovou nabídkou i službami, které domy dětí a mládeže mohou poskytovat. Jestliže chceme obstát v konkurenci škol, školských zařízení i neziskových organizací, musíme se orientovat na zájmy a potřeby svého „zákazníka“, zkvalitňovat své služby, soustavně se vzdělávat a pružně reagovat na změny. A právě reakce na změny patří mezi nejslabší články českého školství, setrvačnost máme v sobě pevně zakotvenou. Každá změna vnáší nejistotu do zaběhnutého systému.

Střediska volného času řeší problém jak děti a zejména mládež k aktivitám ve volném čase nejenom získat, ale i jak je zaujmout. Právě motivace dětí a mladých lidí je klíčová k tomu, abychom byli schopni naplnit své poslání-vychovávat odpovědné občany, vzdělávat je a motivovat ke kvalitnímu naplňování volného času smysluplnými aktivitami a poskytovat základní orientaci v činnostech, které jim poskytnou možnost uspokojení a seberealizace.

Během posledních desetiletí zájmová činnost prošla prudkým kvantitativním, obsahovým i organizačním vývojem. Takto vznikaly a dále se rozvíjejí četné zájmové obory individuální i kolektivní umělecké činnosti, sportu a turistiky, společenských, přírodních věd a ekologie, techniky a kutilství. Činnost v tomto směru rozvíjejí organizace volného času, jejichž působení v mnoha případech ústí do celoživotní zájmové orientace a dokonce volby příslušné profese. Volnočasové aktivity rozvíjejí zájmy účastníků soustavně, často ve víceleté perspektivě, na vysoké odborné a pedagogické úrovni. Podněcují vznik věkově různorodých kolektivů a pak i zařízení volného času, která pro ně vytvářejí prostorové a personální předpoklady.

Podmínky pro aktivní trávení volného času vytvářejí domy dětí a mládeže formou příležitostných a pravidelných výchovných, vzdělávacích a tématických činností a formou rekreačních, táborových a osvětových činností, individuální práci pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů, poskytují využití otevřené nabídky spontánních činností. Mají nezastupitelnou úlohu při objevování a rozvíjení zájmů a nadání v celoroční práci včetně školních prázdnin. Napomáhají individuálnímu rozvoji osobnosti, objevují a podporují schopnosti, směřují k podchycení zájmu, ale i dosud neprojeveného talentu. Upevňují žádoucí morální vlastnosti

a výrazně přispívají k prevenci škodlivých forem chování. Novou právní úpravou se vytvořil prostor k vyvíjení dalších aktivit nad níže uvedený rámec. Volnočasové aktivity mimo rodinu dávají manažerům domů dětí a mládeže velký prostor pro hledání nejvhodnějších forem trávení volného času.

Pravidelná práce v zájmových útvarech dnes není jedinou a naprosto dominantní formou. V daleko větší míře než dosud je žádoucí organizovat činnosti mající méně formální charakter tzv. spontánní aktivity pro děti a mládež. Tyto činnosti nemají pevně stanovený řád, stanovený program, jsou volně přístupné všem momentálním zájemcům a přitom nevyžadují nezbytné administrativní či organizační předpoklady jako např. písemné a dopředu podávané přihlášky. A právě těmto aktivitám mnoho dětí a především mladých lidí dává v současné době přednost před členstvím v různých organizacích. Spontánní aktivity pro volně přichozí mají zásadní vliv v oblasti prevence sociálně patologických jevů ve společnosti.

Rodina už nemá na dítě takový vliv jako dříve. Pracovní vytížení některé rodiče natolik zaneprázdnňuje a odcizuje vlastním dětem, že už na ně nemají téměř žádný vliv. V osobnosti dítěte se intenzivněji než dosud odráží komplikující a zhoršující se sociální a ekonomické podmínky existence některých rodin (snižující se věk rodičů, vysoká rozvodovost, rostoucí počet neúplných nebo sociálně dysfunkčních rodin, nezaměstnanost rodičů). Dřívější dlouhodobá rodinná péče se dnes přesouvá na instituce, a tak se tyto instituce musí učit vykonávat činnosti, na které vůbec nebyly připraveny. Proto je nanejvýš vhodné a nutné vytvářet možnosti pro takové aktivity, jako je např. společná činnost rodičů a dětí. Situace je však o to komplikovanější, že naše společnost pokládá výchovu a vzdělávání za běžnou službu a pak je role vychovatele chápána jako pouhé zaměstnání, tj. jeden ze způsobů obživy člověka. Současná situace klade značné nároky na všechny zaměstnance středisek volného času. Byl vytvořen výrazně větší prostor pro úlohu managementu, která souvisí se změnou řízení, přístupů a hodnocení činnosti, personálního zabezpečení a financování. Nelehká situace vychovatele je však jen zlomkem toho, co dnešní doba přináší managementu školy. Vyžaduje se, aby hlavní oblastí činnosti manažera bylo vůdcovství. Ke stávajícím činnostem se stále přidávají nové. Funkce řídicího pracovníka je stále komplexnější a různorodější. Automaticky se předpokládají vedle dříve hlavních pedagogických dovedností, dovednosti v ekonomii, právu, psychologii a nutno podtrhnout, že stěžejní vědomosti a dovednosti musí mít v oblasti teorie a praxe managementu.

Ředitel je osobou, která tvoří vrchol managementu organizace, tvořitelem vizí a osobou, která nese hlavní díl odpovědnosti za svou práci i za práci druhých. Nároky na řídicí pracovníky ve školství jsou stále vyšší, nestačí být pouze špičkovým manažerem, psychologem, ekonomem, právníkem, ale současná legislativa nutí ředitele středisek volného času být z velké části také

úředníky. K úpravám došlo i v rozsahu a pojetí přímé výchovné práce pedagogických pracovníků. Interní, externí i dobrovolní zaměstnanci domů dětí a mládeže doplňují svou kvalifikaci v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Těžiště jejich práce se postupně přesouvá do manažerské práce. V širší míře než dosud zastávají různé specializované činnosti. To samozřejmě klade větší nároky na práci ředitelů domů dětí a mládeže v oblasti manažerských dovedností (řízení změny, plánování, organizování, kontroly a hodnocení).

Před managementem školy i každým sociálním pedagogem stojí velká výzva ke kvalitnímu naplňování volného času svěřených jedinců či skupin. Touto cestou lze předcházet patologickým jevům, které mladou generaci ohrožují. Investice do prevence sociálně patologických jevů se mnohonásobně vyplatí. Toto by měl mít na zřeteli každý odpovědný orgán rozhodující o podpoře těchto organizací. Není lehké v současnosti nalézt tu nejlepší cestu pro ovlivňování využití volného času, je nutné toto hledání nevzdávat a využít všech poznatků moderní vědy. Celá tato závažná oblast lidské činnosti nemůže zůstat mimo zájem státu. Státní zainteresovanost na volném čase dětí a mládeže spočívá především v zakládání organizací, sdružení pro volný čas, vytváření podmínek pro uspokojování spontánních aktivit mimo organizovanou činnost, vytváření kladných postojů členů společnosti k aktivitám ve volném čase a v přípravě profesionálních i dobrovolných pedagogů pro tuto činnost.

3. Legislativa spojená s pořádáním tábora

Předpisů, které se problematiky zotavovacích akcí pro děti a mládež okrajově dotýkají, je velké množství a je na provozovatelích táborů, aby se s těmito předpisy seznámili. Podkladem pro organizační zajištění jsou právní předpisy, které se vztahují k činnosti s dětmi a mládeží na soustředěních, zotavovacích a podobných akcích. Neexistuje přesný návod na uspořádání táborů, každý pořadatel má své vlastní postupy a metodiku. V těchto obecně závazných právních předpisech jsou vyjmenovány základní podmínky pro uskutečnění jakékoliv zotavovací akce (tedy i tábora). Najdete zde výčet toho, co je nutno dodržet, co udělat, na co nezapomenout. Právní předpisy však musí dodržovat všichni.

1. Zákony:

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění platných předpisů

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

a zněj vcházející vyhlášky (viz níže)

Zákon o rodině (94/1963 Sb.) definuje v § 31 a násl. rodičovskou odpovědnost a postavení dítěte v rodině a tím i vztah organizace pracující s dětmi vůči rodičům dítěte

Zákon o dobrovolnické službě (198/2002 Sb.)

Zákon o ochraně veřejného zdraví (258/2000 Sb.) – hygienické předpisy, zejména §7 až 14 a prováděcí vyhláška MZČR o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti (106/2001 Sb.)

Zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami (379/2005 Sb.)

Občanský zákoník (40/1964 Sb.)

Zákon o přestupcích (200/1990 Sb.)

Trestní zákon (140/1961 Sb.)

Zákon o požární ochraně (133/1985 Sb.) a na něj navazující vyhlášky

Zákon o silničním provozu (361/2000 Sb.) a na něj navazující vyhlášky (zejména 30/2001 Sb.)

Lesní zákon (289/1995 Sb.)

Zákon o ochraně přírody a krajiny (114/1992 Sb.)

2. Vyhlášky:

Vyhláška MZ ČR č. 148/2004 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti

Vyhláška MZ ČR č. 602/2006 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby

a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných (nahrazuje vyhlášku č. 137/2004 Sb.)

3. Další:

Deklarace práv dítěte

Úmluva o právech dítěte (zákon 104/1991 Sb.)

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Všeobecná deklarace lidských práv (VS OSN 1948) – nemá závaznost právního předpisu

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

3.1. Právní odpovědnost

Provozovatel je ten, kdo tábor provozuje. Většinou nejde o konkrétního organizátora, ale právnickou osobu-organizaci, občanské sdružení a další instituce, které pracují s dětmi. V současné době se rozšířil i zájem komerční sféry. Provozovatel tábora zodpovídá za přípravu a průběh celého tábora. Je odpovědný za činnost jednotlivých táborových pracovníků,

za hospodaření, dodržování bezpečnostních a hygienických zásad a obecně závazných právních předpisů. Za přípravu a průběh tábora vůči skupině zodpovídá hlavní vedoucí tábora.

Provozovatel schvaluje účast a pověření všech dobrovolných nebo placených pracovníků. Za jejich řádné proškolení, řízení a instruování táborových pracovníků zodpovídá hlavní vedoucí tábora. Provozovatel tábora většinou pověří konkrétní osobu-zástupce provozovatele, která nese vůči občanské veřejnosti představované na jedné straně rodiči potenciálních či skutečných dětských účastníků tábora, na druhé straně širší veřejností i státní správou, tíži odpovědnosti. Představitel provozovatele je tedy za přípravu tábora a jeho průběh včetně následné likvidace tábora občanskoprávně, pracovně právně i trestně odpovědný. Pracovně právní odpovědnost se týká i těch osob, které s provozovatelem uzavřeli pracovně právní vztah. Trestní odpovědnost mají všichni, kdo jsou starší 15 let, kdo se určitým jednáním nebo naopak nejednáním dopustili trestného činu nebo jej umožnili spáchat. Provozovatel při organizačním zajištění musí vycházet z právních předpisů, schvaluje personální obsazení tábora, rozpočet a vyúčtování hospodaření. V žádném případě nelze provozovatele tábora z neznalosti zákona omluvit.

Odpovědnost za škodu je občansko-právní odpovědnost, upravená Občanským zákoníkem a pro pracovněprávní vztahy Zákoníkem práce (§249 - 274 zák. 262/2006 Sb.). Povinností provozovatele je sjednat pojištění odpovědnosti s územním rozsahem České republiky. Pojištění je sjednáno pro případ právním předpisem stanovené odpovědnosti za škodu vzniklou jiné osobě úrazem nebo jiným poškozením zdraví této osoby, poškozením, nebo zničením věci, kterou má tato osoba ve vlastnictví. Z uvedené citace vyplývá, že veškeré (případně i soudem stanovené) odpovědnostní škody způsobené pracovníky organizace třetím osobám, je zahrnuto v uvedeném pojištění. Třetími osobami jsou míněny samozřejmě též svěřené děti. Pojištění se vztahuje na veškerou činnost prováděnou v rámci zřizovací listiny, tedy i dětské tábory. Nutno zdůraznit, že pouze ve sjednaném územním rozsahu, tedy na území ČR.

V případě akce mimo naši republiku je nutné sjednat připojištění, či sjednat nové celoroční pojištění s rozšířeným územím. Tím je kryta organizace pro případné náhrady odpovědnostní škody. Nad tento rámec, možno definovat jako nadstandard, lze uzavřít úrazové pojištění dětí na každou jednotlivou akci. Jedná se o úrazy nezaviněné organizací, zahrnující odškodnění všech úrazů, které se dětem během pobytu mohou stát. Toto pojištění samozřejmě navyšuje finanční rozpočet každé jednotlivé akce pořadatele.

3.1.2. Metodický pokyn MŠMT

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, v Praze 22.12.2005, čj. 37014/2005-25 je přílohou této bakalářské práce.

Speciální jednotná obecně závazná právní úprava bezpečnosti práce s kolektivy dětí a mládeže v oblasti dobrovolnické činnosti v současné době v ČR neexistuje.

MŠMT se po mnoho let (zhruba 1986 - 2005) snažilo prosadit ve velmi rozdílných verzích zákona o mládeži, zákona o podpoře práce s dětmi a mládeží nebo zákon o úpravě podmínek státní podpory v oblasti práce s dětmi a mládeží v jejich volném čase, ale pro závažné nedostatky a těžko řešitelné kolize s jinými právními subjekty tyto návrhy neprošly připomínkovým řízením. Bezpečnost práce s kolektivy dětí a mládeže a jejich ochrana před škodlivými vlivy v oblasti dobrovolnické i neorganizované činnosti vycházejí primárně z výše uvedených dokumentů.

V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví účastníků je ponechána hlavní odpovědnost na ředitelích škol a školských zařízeních. Ti musí s ohledem na specifické podmínky své organizace stanovit závazná pravidla a zahrnout je do školního nebo do vnitřního řádu organizace. MŠMT vydalo tento pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, v jehož preambuli se uvádí, že jej školy a školská zařízení mohou využívat podpůrně. Tento metodický pokyn je závazný pouze pro školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT. Vzhledem k tomu, že pro pořádání táborů neexistuje žádný jiný materiál, je vhodné, pokud si školská zařízení tento metodický pokyn převezmou jako svoji vnitřní směrnici.

3.2.1. Směrnice

k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí při organizačním zajištění zotavovací akce

Příspěvková organizace se sídlem.....	
ORGANIZAČNÍ ŘÁD ORGANIZACE	
část: 15. ZOTAVOVACÍ AKCE	
Č.j.:	/2008
Spisový znak	A.1.
Skartační znak	A10

Vypracoval:	, ředitel organizace
Schválil:	, ředitel organizace
Projednáno na pedagogické poradě dne:	
Směrnice nabývá platnosti ode dne:	
Směrnice nabývá účinnosti ode dne:	
Změny ve směrnici jsou prováděny formou číslovaných písemných dodatků, které tvoří součást tohoto předpisu.	
Pozn. JM: Text této směrnice není a nemůže být univerzálně platný dokument, každá organizace si ji musí upravit na své podmínky.	

Obecná ustanovení

Na základě ustanovení písmene a) odstavce 1 § 165 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění vydávám jako statutární orgán školy tuto směrnici. Směrnice je součástí organizačního řádu školy

1. Zotavovací akce se řídí zejména zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce, zákonem č. 258/2000Sb. o ochraně veřejného zdraví, zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), vyhláškou č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, vyhláškou č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, vše v platném znění, školním řádem a dalšími směrnicemi organizace.

2. Vysílání dětí na zotavovací akci

Zotavovací akcí je organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti nebo dovednosti. Na zotavovací akci se vysílají účastníci ve věku od 5 do 15 let. Organizace může na zotavovací akci vyslat jen dítě, které je zdravotně způsobilé k účasti na ní (posudek vydává lékař), nejeví známky akutního onemocnění (např. horečky nebo průjmu) a ve 14 dnech před odjezdem do školy v přírodě nepřišlo do styku s fyzickou osobou nemocnou infekčním onemocněním nebo podezřelou z nákazy, ani mu není nařízeno karanténní opatření (toto prohlášení odevzdávají rodiče při odjezdu, nesmí být starší více než jeden den). Zdravotní

způsobilost dítěte pro účast na škole v přírodě nebo pro zotavovací akci posuzuje a posudek vydává praktický lékař pro děti a dorost, který dítě registruje. Ten v posudku dále uvede, zda se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Vzor posudku upraví prováděcí právní předpis. Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte má platnost po dobu jednoho roku od data vystavení, pokud během této doby nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti dítěte. Podle tohoto výkladu nelze použít zdravotní průkaz dětí vystavovaný v některých krajích, protože zde jsou záznamy z lékařských prohlídek a ty obvykle nejsou provedeny v termínech do jednoho roku – tento průkaz má platnost dva roky. Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte a písemné prohlášení předloží zákonný zástupce vysílající školy.

2.2. K zařazení účastníka na tábor je třeba písemného souhlasu zákonného zástupce na formuláři školy (č.1). Součástí jejich souhlasu je prohlášení o poučení, že na zotavovací akci nemůže být vyslán účastník, jehož zdravotní stav by mohl být tímto pobytem ohrožen a účastníka, který by mohl zdravotně ohrozit ostatní žáky.

2.3. Zotavovací akce se s vysílaným pracovníkem mohou účastnit jeho děti, i když nejsou účastníky pravidelné činnosti organizace.

3. Organizace a řízení zotavovací akce

3.1. Ředitel organizace vydává řád zotavovacích akcí jako součást organizačního řádu organizace.

3.2. Ředitel organizace písemně pověřuje zaměstnance hlavního vedoucího organizace vedením účastníků zotavovací akce.

3.3. Hlavní vedoucí tábora zajišťuje

Ubytování a stravování účastníků zotavovací akce na základě písemné smlouvy (formulář č. 3), kterou provozovatel zajišťuje požadavky dané zákonem (hygienické normy pro ubytování, stravování, výuku), základní péči o zdraví všech účastníků po dobu konání zotavovací akce nebo školy v přírodě, kontrolu dodržování hygienických požadavků stanovených zákonem č. 258/2000 Sb. v platném znění a prováděcím právním předpisem a kontrolu dodržování zásad osobní hygieny fyzickými osobami uvedenými v § 10 odst. 3 způsobilou fyzickou osobou (zdravotníkem); za způsobilou se pro účely tohoto zákona považuje fyzická osoba, která má alespoň úplné střední odborné vzdělání v oborech všeobecná sestra, dětská sestra nebo porodní asistentka, fyzická osoba, která absolvovala kurs první pomoci se zaměřením na zdravotnickou činnost zotavovací akce, a student lékařství po ukončení třetího ročníku; náplň kursu první

pomoci upraví prováděcí právní předpis, účast pouze fyzických osob, které splňují podmínky stanovené zákonem – zejména zdravotní způsobilost, účast zdravotníka při kontrole zdravotních průkazů fyzických osob činných při stravování, při převzetí posudků o zdravotní způsobilosti dětí a prohlášení od rodičů, při sestavování jídelníčku a režimu dne; dosažitelnost zdravotníka 24 hodin denně po celou dobu konání zotavovací akce; pořízení výpisu z posudků o zdravotní způsobilosti zdravotníkem; ve výpisu zdravotník uvede závěr posudku a které zdravotnické zařízení posudek vydalo, vrácení posudků o zdravotní způsobilosti po ukončení školy v přírodě nebo zotavovací akce zákonným zástupcům dětí a fyzickým osobám činným při škole v přírodě, vedení zdravotnického deníku a seznamu účastníků, prohlášení rodičů, výpisů z posudků o zdravotní způsobilosti dětí a fyzických osob činných při zotavovací akci a následné uchování těchto dokumentů po dobu 6 měsíců od skončení školy v přírodě nebo zotavovací akce informovanost osoby, která má dítě v péči, o zdravotních potížích, které dítě v průběhu zotavovací akce prodělalo, a o případném kontaktu s infekcí. Instruktaž všech fyzických osob činných na zotavovací akci, s výjimkou zdravotníka, o hygienických požadavcích na tyto akce a o předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a jiných poškození zdraví včetně základů první pomoci, pokud se takové instruktáže dosud nezúčastnily.

Fyzické osoby činné při škole v přírodě nebo zotavovací akci jako dozor nebo zdravotník musejí být k této činnosti zdravotně způsobilé. Zdravotní způsobilost posuzuje a posudek vydává praktický lékař, který fyzickou osobu registruje (zákon č. 258/2000Sb., vzor viz Příloha č. 3 k vyhlášce č. 106/2001 Sb.). Tento posudek má platnost jeden rok od data vystavení, pokud během této doby nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti fyzické osoby. Posudek o zdravotní způsobilosti předají fyzické osoby činné při zotavovací akci, s výjimkou pedagogických a zdravotnických pracovníků, vysílajícímu zařízení nebo pořádatelce osobě. Fyzické osoby činné při stravování musí splňovat předpoklady pro výkon činností epidemiologicky závažných (musejí mít zdravotní průkaz). Orgány činné v oblasti BOZP doporučují, aby všechny osoby, které se účastní akce jako pedagogický dozor, měly zdravotní průkaz. Sestavení upraveného učebního plánu školy v přírodě s přihlédnutím k místním podmínkám tak, aby souběžně s výchovou a výukou mohlo být dosaženo ozdravného účinku, plán výuky doplněný o rozpis režimu dne předloží nejpozději týden před odjezdem řediteli školy. Se schválenou akcí prokazatelně seznámí účastníky zejména s průběhem akce, bezpečností při akci i přepravě. Písemnou informaci rodičů o průběhu a podmínkách akce, zajistí od rodičů závaznou přihlášku, seznámí je se stornovacími podmínkami při pozdějším odhlášení účasti dítěte z akce. Dopravu žáků, podklady pro písemnou objednávku předává účetní organizace.

Personální obsazení - odborně i zdravotně způsobilý doprovod v takovém počtu, aby byla zajištěna výchova a výuka žáků, včetně žáků se zdravotním postižením, jejich bezpečnost a ochrana zdraví podle příslušných právních předpisů, dohled nad účastníky během dopoledních, odpoledních činností, noční služby. Návrh na uzavření dohod o provedení práce s potřebnými údaji předává mzdové účetní.

Vybavení lékárníčky (zákon č. 258/2000Sb., minimální vybavení viz vyhláška č. 106/2001 Sb. o zotavovacích akcích).

Rozpis služeb pedagogických pracovníků tak, aby byly dodrženy zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud možno aby u zaměstnanců organizace nevznikala přesčasová práce. Písemný rozpis odevzdá před odjezdem řediteli organizace (formulář č. 4). Zvláště sestaví rozsah přesčasové práce, projedná jej s ředitelem organizace a dohodne, zda bude proplacena nebo poskytnuto náhradní volno.

Pěči praktického lékaře dostupného z místa konání zotavovací akce, s zotavovacích akcí v zahraničí a putovní akce, včas zjistit adresu a telefon, oznámit mu konání akce.

Vypracuje rozpočet zotavovací akce. Zajistí po dohodě s vedením školy vyplnění příkazů k pracovní cestě. Zajistí ohlášení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví (Krajská hygienická stanice v místě konání akce) o konání akce - jeden měsíc před zahájením akce. Ohlásí termín a místo jejího konání, počet dětí, způsob zajištění stravování. Na akci organizuje, řídí a kontroluje práci a činnost všech dospělých osob, kontroluje dodržování smlouvy s dodavatelem, jídelníček, režim dne. Vypracuje zprávu o této pracovní cestě. Spolu s účetní organizace zajistí vyúčtování zotavovací akce. Vráti nespotřebované léky. Hlavní vedoucí zotavovací akce a všichni zúčastnění pracovníci jsou povinni přihlížet k základním fyziologickým potřebám účastníků a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů. Zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví účastníků a poskytují jim nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.

ředitel organizace

přílohy:

F1 písemný souhlas rodičů se zařazením dítěte na zotavovací akci

F2 prohlášení zákonných zástupců dítěte

F3 smlouva s provozovatelem zařízení o zajištění zotavovací akce

F4 učební plán organizace tábora

F5 režim dne organizace tábora

4. Zajištění zotavovací akce

Neexistuje přesný návod na uspořádání táborů, každý pořadatel má své vlastní postupy a metodiku. Právní předpisy ale musí dodržovat všichni. „Kdokoliv přistoupí na myšlenku, že se pustí do přípravy, měl by si ze všeho nejdříve prostudovat zákon č. 471/2005 Sb., úplné znění zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, a dále dvě základní vyhlášky ministerstva zdravotnictví, a to: č. 148/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 106/2001 Sb., O hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, a č. 602/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby. V těchto obecně závazných právních předpisech jsou vyjmenovány základní podmínky pro uskutečnění jakékoliv zotavovací akce (tedy i tábora). Najdete zde výčet toho, co je nutno dodržet, co udělat, na co nezapomenout.

Vyjasnění pojmů:

Zotavovací akce jsou organizované pobyty 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než pět dnů, jejichž účelem je posílit jejich zdraví a zvýšit jejich tělesnou zdatnost.

Mnohé děti a především jejich rodiče stojí každoročně před stejným rozhodnutím: „Kam letos na tábor“? Pokud jsou děti členy nějaké organizace, která tábory pořádá a navíc pravidelně se tyto děti účastní programové nabídky této organizace, je odpověď nasnadě. Těžší situaci však mají rodiče dětí, které do kroužků bez prázdninové nabídky nechodí nebo žijí v místě, kde institucionální nabídka pro volný čas chybí. Každé léto se u nás pořádá několik tisíc dětských táborů. Organizátory zotavovacích akcí mohou být právnické osoby-organizace, občanská sdružení a další instituce, které pracují s dětmi. V současné době se rozšířil i zájem komerční sféry. Volba dobrého tábora pro některé rodiče nebývá snadná. Důležitým kritériem, podle kterého by se měli rodiče při výběru tábora rozhodovat, je jeho náročnost a program. Každý typ tábora, ať už se jedná o pobyt v chatkách, ubytovnách nebo o turistické či stanové tábory, klade na dítě jiné nároky. Obecně platí, že turistické tábory jsou pro děti, kterým nečiní problémy několikakilometrové pochody. U stanových táborů je riziko, že v nepříznivém počasí se může dítě nachladit či zakusit, jaké to je, když do stanu zatéká. Tábory v chatkách a ubytovnách jsou, pokud jde o kvalitu bydlení, nejbezpečnější. Všechny dětské tábory musí probíhat především s garancí zásad bezpečnostního programu. K organizátorům, kteří mají s realizací dětských táborů dlouholeté zkušenosti, jsou domy dětí a mládeže. Celoročně pracují s dětmi a mladými lidmi a v době všech školních prázdnin pro ně připravují nabídku příměstských, pobytových táborů a soustředění. Pracovníci těchto organizací mají zkušenosti i potřebnou kvalifikaci. V rámci tábora vytvářejí pestrý a zábavný program, který je zárukou rozvoje zájmů, schopností

a dovedností co možná největšího počtu účastníků.

Domy dětí a mládeže pořádají klasické tábory, určené příznivcům pestré prázdninové zábavy, která vychází z české táborové tradice tak, jak ji znají současní rodiče ze svého dětství. Jsou zárukou profesionálního organizačního zajištění, spolehlivého jednání a individuálního přístupu ke každému klientovi. Malé i velké účastníky na táboře tak čekají bezvadné zážitky uprostřed přírody. Ve chvíli, kdy se děti na táboře líbí, kdy je dítě spokojené, respektuje vedoucí nikoliv jako náhradní autoritu delegovanou jejich funkcí, ale jako starší kamarády, se kterými může otevřeně mluvit o řadě věcí a problémů svého věku. V této chvíli nastává konstelace, kdy často dojde při loučení s táborem i na slzy. A právě tyto tábory osobně považují za nejlepší vizitku práce vedoucích.

Při organizačním zajištění tábora platí vždy zásada - od lehčího, jednoduššího, ke složitějšímu, obtížnějšímu. Začínající kolektiv by měl dát přednost pobytu ve stálém táboře se zabezpečeným stravováním a ubytováním, na rozdíl od pokročilejšího kolektivu, který ovládá zásady tábornických dovedností. Atraktivní zpravidla a velmi náročné formy letních táborů, např. vodácké, horské přechody a pobytu v přírodě, je dobré vybírat až po zvládnutí základních pravidel táboření a pobytu v přírodě. Tábor, který klade nadměrné cíle a úkoly na účastníky a vedoucí, se stává nepříjemným. Důležité je také hledisko bezpečnosti a zdraví a pravděpodobnost porušení některých platných předpisů a norem. Stejně tak je problematický i tábor, jehož obsahová forma je příliš pod hranicemi možností kolektivu. Náročnější tábory vyžadují větší podíl vedoucích na přípravě a provozu, jsou stále stanové tábory, v objektech a jejich kombinace. Nepředpokládají zřizování, ale jen účast kolektivu ve volné kapacitě tábora a podíl na přípravě programu a organizaci života v táboře. Svým uspořádáním a charakterem i podmínkami jsou velmi vhodné pro méně zkušené kolektivy. Tábory s náročnější přípravou kladou velké nároky na dovednosti a organizační schopnosti každého manažera pořádající organizace.

Prioritou provozovatele tábora by měla být však v první řadě bezpečnost účastníků. Pečlivý výběr spolupracovníků, dlouhodobá programová příprava, zodpovědný a seriózní přístup pak pomáhá pořadatelům tábora vytvořit pohodový a bezproblémový pobyt všech účastníků - místo, kam se každoročně vrací prožít prázdninová dobrodružství většina dětí. Vlastní příprava znamená vybrat vhodný objekt, zajistit dopravu a hlavně provést nábor dětí.

Objekt - výběr lokality, kapacity, uspořádání obytných a společenských prostor, pro další možnost vyžití pro případ nepříznivých podmínek a v neposlední řadě splnění hygienických norem je klíčový pro úspěšný průběh tábora. Objekt by se měl nacházet v přírodních lokalitách s možností výletů. Prostředí tábora má poskytovat dostatečný prostor pro pořádání her a soutěží.

Záleží na představě a programu provozovatele tábora, zda zajistí ubytování v chatkách nebo v podsadových stanech, kapacita musí být však dostatečná pro všechny účastníky tábora a splňovat všechny hygienické a bezpečnostní požadavky. Součástí tábora by měla být budova technického zázemí (jídlna, kuchyň, společenská místnost, pokoj pro nemocné, ordinace, kancelář hlavního vedoucího) a umývárna. V areálu by se měly nacházet prostory pro zajištění zajímavého programu při špatném počasí (velká jídelna, klubovny, a zastřešená veranda). Nezapomínejme na možnost koupání, nejlépe v blízkosti tábora (lze využívat ke koupání přírodních toků v místech pro koupání vhodných). Nezbytným doplňkem areálu tábora by měla být hřiště a ohniště.

Na závěr je třeba při výběru objektu počítat s možností, že pokud je výrazně větší kapacita objektu než čítá počet účastníků tábora, budeme pravděpodobně objekt sdílet s dalšími, pro nás cizími lidmi. Zejména další kolektiv může být příčinou konfliktů. Je třeba se předem informovat, jestli tato situace nastane; pokud ano, musíme hned na počátku dohodnout pravidla pro „nerušené soužití“, např. doby využívání společenských místností, jídelny apod. Pokud má pořadatel osvědčené místo, kam jezdí, je situace ještě jednodušší.

Doprava je významnou položkou v rozpočtu, představuje nemalou částku v nákladech. Přesto, že dopravu nejčastěji objednáváme od zavedeného dopravce, vyplatí se oslovit více dopravců a udělat si vlastní marketing. Zvažujeme cenu za jeden kilometr, cenu za čekání, cenu za přistavení.. Je třeba si zjistit, zda uvedená cena je s DPH. Školská zařízení nejsou plátcí DPH, proto se celková cena dopravy výrazně zvyšuje. Pokud je to možné, snažíme se autobus vytižít např. další organizací, pak budou náklady na dopravu daleko nižší. Vyplatí se opět na toto téma komunikovat nejen s dopravcem, ale i s ubytovatelem, který dokáže podat informaci o tom, kdo je v objektu před naším táborem a kdo po nás.

Nábor dětí je klíčový pro uskutečnění tábora. S nábořem začínáme již v září. Dobrou zkušeností je uspořádat „potáborové setkání“ pro rodiče a jejich děti, které se tábora zúčastnily. Kromě vyprávění zajímavých historek z tábora, promítání krátkého filmu o činnosti na táboře, výstavky dětských prací, ukázkou tanečních a pohybových aktivit, si mohou rodiče vyzkoušet výtvarné a rukodělné techniky, které děti na táboře zvládly. Fotodokumentace a film z táborového dění je hezkou vzpomínkou na tábor, kterou si každé dítě odnáší domů. Nejlepší reklamou je doporučení třetí osoby, která je se službami pořadatelů tábora spokojena.

4.1. Harmonogram přípravy a realizace letního tábora

1. **Leden:** zajištění základních předpokladů pro uskutečnění tábora (místo, termín, počet a složení účastníků, programové zaměření, sestavení rozpočtu).

2. **Únor:** propagace+nábor účastníků, tvorba rámcového programu, nábor personálu, zabezpečení formulářů přihlášky a možnosti platby.

3. **Březen:** rozpracování programu letního tábora (celotáborová hra, mokrá i suchá varianta), přípravná schůzka táborníků, zabezpečování materiálního vybavení, příprava režimu dne, jídelního lístku atd.

4. **Duben:** zabezpečení dopravy, oznámení tábora příslušným úřadům a institucím, evidence přihlášek.

5. **Květen:** uzavření pracovních smluv s pracovníky tábora, proškolení všech účastníků a pracovníků o bezpečnosti, ochraně zdraví a hygieně, kontrola počtu přihlášení dětí případně nová propagace, rozeslání organizačních pokynů pro účastníky letního tábora, návštěva letního tábora, kontrola vybavenosti a připravenosti objektu .

6. **Červen:** zpracování jmenného seznamu účastníků, připojištění účastníků, předání tiskopisů nutných k vedení tábora, zajištění provozní zálohy na letní tábor, kontrola plateb.

7. **Červenec, srpen:** v průběhu tábora zajistit řádné vedení ekonomické agendy, řádný zdravotní dozor a dodržení všech hygienických předpisů atraktivní a bohatý program pro děti. Po skončení tábora do pěti dnů vyúčtovat provozní zálohu zhruba do měsíce zpracovat celkové hodnocení letního tábora (vč. ekonomického), šest měsíců archivovat všechny materiály o průběhu letního tábora, pokud platné předpisy nestanoví jinak u vybraných písemností. Uvedený časový harmonogram pochopitelně není dogma a je nutné jej upravit podle konkrétních podmínek. Vedením kvalitního harmonogramu přípravy a vyhodnocení tábora získáme dostatek materiálu, na jehož základě můžeme sestavovat i harmonogram příští rok.

4.1.1. Režim dne a táborový řád

Požadavky na režim dne a úklid na zotavovacích akcích stanoví Vyhláška č. 148/2004 Sb., Ministerstva zdravotnictví o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti na základě § 8 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví.

Režim dne:

Při sestavování režimu dne je třeba dodržet tyto zásady:

- střídat zátěž a odpočinek - fyzická zátěž dětí musí být přiměřená jejich věku, možnostem a schopnostem

- minimální doba spánku dětí je 9 hodin, s výjimkou noci, kdy se pořádá noční hra
- vymežit dobu na spánek, osobní hygienu a stravování
- třetí den tábora je tradičně považován za krizový
- hry a akce, při kterých jsou děti bez přímého dozoru vedoucích patří mezi problematické a rizikové
- přesuny putovního tábora se provádí pouze za denního světla
- koupání dětí v přírodě musí být přizpůsobeno počasí, fyzické zdatnosti dětí a jejich plaveckým schopnostem
- děti se mohou koupat jen za dohledu osoby činné při zotavovací akci jako dozor
- dohled může vykonávat jen osoba, která je schopna poskytnout záchranu tonoucímu
- koupat se děti smějí nejdříve 1 hodinu po hlavním jídle nebo po intenzivním cvičení
- osoby činné při zotavovací akci jako dozor průběžně kontrolují oblečení, obuv a lůžkoviny dětí, aby byly chráněny před provlhnutím a nedocházelo k prochladnutí dětí dále kontrolují, zda děti dodržují osobní hygienu
- při zotavovacích akcích zaměřených na zimní sporty nesmí výcvik nebo jiná soustavná fyzická zátěž dětí přesáhnout 6 hodin denně, s výjimkou dne, kdy se pořádá celodenní výlet
- výcvik nebo jiná soustavná fyzická zátěž dětí do 12 let musí být nejpozději po 90 minutách přerušeny alespoň patnáctiminutovou přestávkou

Při umístování činností a her do časového plánu tábora musíme citlivě volit místo kam je naplánujeme podle těchto zásad:

- Po fyzicky náročných hrách naplánujeme oddechové činnosti výrobního nebo tvůrčího charakteru.
- Do odpoledního klidu (především ze začátku tábora, kdy ještě děti nejsou unavené a nepotřebují tolik času k případnému praní nebo úklidu svých věcí) navrhujeme činnosti zaměřené na tvůrčí činnost jako je příprava družinových vystoupení, programů k ohni, divadla, soutěží pro ostatní družiny apod.
- Dlouhodobé táborové turnaje plánujeme a realizujeme průběžně, protože nedokončíme-li je nejpozději tři dny před koncem tábora, většinou se to do konce už nestihne.
- V průběhu tábora nezapomeneme naplánovat večerní táborové ohně, koupání, čas pro velkou osobní hygienu apod.
- Na začátku pobytu plánujeme program bez větších mezer, protože děti jsou ještě odpočínuté domu a potřebují „unavit“.

- Ke konci tábora ponecháváme odpolední klid bez programu, aby si děti více odpočinuly, případně stačily napsat domů, uklidit své věci.
- V průběhu tábora naplánujeme i večerní či noční hru.
- Nezapomeneme upravit jídelníček v případě celodenního výletu nebo programu zaměřeného na společné vaření.
- Fyzicky náročné hry naplánujeme do těch částí dne, kdy jsou děti čilé. Do plánu je neumísťujeme těsně po jídle nebo přes poledne. Toto samozřejmě neplatí pro činnosti, které lze provádět ve stínu lesa, jedná-li se o hry s vodou apod.

Táborový řád:

Táborový řád platí pro všechny účastníky tábora, jeho porušení je přestupkem, který řeší vedení tábora podle jejich závažnosti. Účastníci tábora jsou povinni:

1. Řídit se pokyny svého vedoucího a pracovníků tábora.
2. Dodržovat zásady slušného chování, hygieny, dodržovat režim dne.
3. Bez vědomí svého vedoucího se nevzdalovat mimo povolené prostory.
4. Udržovat pořádek ve všech prostorách tábora i mimo něj.
5. Se svolením svého vedoucího si vypůjčovat hry, pomůcky a náradí (oznámit jejich vrácení na původní místo).
6. Jakékoliv zdravotní potíže okamžitě hlásit svému vedoucímu.
7. Na smluvený signál se shromáždit v určeném prostoru.

Účastníci tábora mají právo vznášet připomínky, návrhy, dotazy k vedoucím–pracovníkům tábora. O připomínkách, návrzích, dotazech informují pracovníci tábora hlavního vedoucího, který zodpovídá za řešení připomínek a návrhů.

4.1.2. Povinnosti a kompetence provozovatele – pořádající osoby

Tábor, složení jeho vedení, rozpočet, táborový řád a denní režim schvaluje ředitel organizace. Schvalování probíhá na základě předložených podkladů, povolení a ohlášení nebo jejich konceptů, předložení složení vedení tábora s předložením zdravotních posudků o schopnosti práce s dětmi, osvědčení o způsobilosti o zdravotní způsobilosti vykonávat činnosti epidemiologicky závažné, kvalifikace atd., rámcového plánu tábora, denního režimu, táborového řádu, rozpočtu apod.

Provozovatel je majitel tábořiště nebo rekreačního zařízení. Pořádající osoba je organizace nebo fyzická osoba, která pořádá nebo realizuje zotavovací akci. Pořádající osoba musí posoudit, zda jsou splněny všechny podmínky pro pořádání zotavovací akce, které má v kompetenci provozovatel.

Provozovatel musí zajistit:

Hygienicky nezávadný stav zařízení pro zotavovací akci dle zákona č. 471/2005 Sb., o ochraně veřejného zdraví, provozní řád budovy, tábořiště, seznámit s ním pořádající osobu a vyvěsit ho na viditelném místě, evakuační plán, požární a poplachové směrnice, seznámit s nimi pořádající osobu a vyvěsit je na viditelném místě, rozbor vody v případě vlastní studny, nakládání s odpady.

Pořádající osoba musí zajistit:

Jeden měsíc před zahájením tábora ohlášení orgánu veřejného zdraví:

- termín a místo konání
- počet dětí zúčastněných na zotavovací akci
- způsob jejího zabezpečení pitnou vodou
- způsob zajištění stravování účastníků

Součástí ohlášení je předložení výsledku rozboru vody ne staršího než tři měsíce, pokud zdrojem není veřejný vodovod. U putovních táborů oznámit hygienikovi konání v místě, kde tábor začíná; proškolení pověřených osob jednotlivých běhů a písemný záznam o proškolení, uzavření pracovních smluv s jednotlivými pracovníky, zdravotníka, praktického lékaře, který bude poskytovat zdravotní péči v místě konání akce (výjimkou jsou putovní tábory), provozní dokumentaci tábořiště nebo zařízení nebo informaci o jejím uložení, oznámit konání zotavovací akce příslušným úřadům, hasičům, policii, majiteli lesa a dalším dle místních podmínek (pokud to nečinil provozovatel), po dobu 6 měsíců od ukončení akce uložit zdravotnický deník, seznam účastníků, písemné prohlášení zákonného zástupce dítěte a výpisy z posudků o zdravotní způsobilosti dětí a fyzických osob činných na zotavovací akci včetně písemného záznamu o jejich proškolení, zajistit vybavení lékárníčky pro děti, případně velké zdravotní tašky pro putovní tábor. Provozovatel může být zároveň pořádající osobou.

Hygienické požadavky na vodu:

Každá zotavovací akce musí být zásobena pitnou vodou v dostatečném množství. Rovněž tak je třeba zajistit vodu na mytí dětí, nádobí a úklid. Vzhledem k přísným pravidlům a jejich časté aktualizaci doporučujeme více vyhledat v zákoně č. 471/2005 Sb. a vyhláškách souvisejících, nebo se s dotazem přímo obrátit na územní orgán ochrany veřejného zdraví v místě konání akce.

Účast dětí na zotavovací akci:

Zotavovacích akcí se mohou zúčastnit děti s ohledem na jejich zdravotní stav a věk. Vodních turistických akcí se mohou zúčastnit jen plavci.

Zdravotní stav dítěte:

Příslušný praktický lékař posoudí, zda zdravotní stav dítěte a jeho věk odpovídá druhu zotavovací akce, a své vyjádření uvede v posudku, který vypracuje do daného formuláře. Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte má platnost po dobu jednoho roku od data vystavení, pokud během této doby nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti dítěte. Provozovatel smí přijmout jen dítě, které je k účasti zdravotně, fyzicky i psychicky způsobilé.

Vyjádření rodičů:

Rodiče nebo jiný zákonný zástupce dítěte předloží v den odjezdu písemné prohlášení, v němž uvedou, zda lékař nenařídil dítěti změnu režimu nebo zda nejeví známky akutního onemocnění a zda nebylo ve styku s osobami, které onemocněly přenosnou nemocí (v době 14 dní před odjezdem).

Dospělí činní při zotavovací akci:

Mohou to být jen ti, kdo jsou k tomu tělesně a duševně způsobilí a podrobili se preventivní lékařské prohlídce s písemným závěrem, že jsou této činnosti schopní. Bez této prohlídky nelze vykonávat ani žádné pomocné práce. Lékařské potvrzení se nevyžaduje u pedagogických a zdravotnických pracovníků. Osoby činné při stravování dětí musejí mít zdravotní průkaz. Každá zotavovací akce musí mít zdravotníka.

Prostorové podmínky:

Zotavovací akce se pořádají ve stavbách nebo stanech. Stavby využívané pro pořádání zotavovacích akcí pro děti s omezením schopností pohybu a orientace musejí být pro jejich pobyt příslušně uzpůsobeny.

Pravidla pro ubytování:

Ubytování dětí se zajišťuje odděleně podle pohlaví. Osoby činné při zotavovací akci jako dozor se ubytovávají v bezprostřední blízkosti dětí. Zdravotník se ubytuje v bezprostřední blízkosti ošetřovny s izolací, případně v blízkosti nemocných.

Prostory pro spaní:

Zřizují se v místnostech s přirozeným větráním a s minimální plochou dvou a půl metrů čtverečních na jednoho ubytovaného. Patrová lůžka lze použít pro děti starší 10 let. Horní lůžko musí být bezpečně přístupné a vybavené zábranou proti pádu, jakož i nepropustnou podložkou pod matrací. Stany určené pro ubytování dětí musejí mít pevnou nepromokavou stanovou plachtu (stanovku). Prostor pro spaní a uložení osobních věcí musí být izolován od země proti vlhku a chladu. Stany postavené na jednom místě déle než 21 dní musejí mít podlahku po celé ploše stanu.

Umývárny:

Umývárny užívají děti podle pohlaví. Vyžaduje se pro pět dětí jedno umyvadlo s tekoucí vodou a odtokem nebo jeden výtokový kohout s odvodem použité vody, na 30 dětí nejméně jedna sprchová růžice. U stanových táborů lze zajistit denní umývání dětí přímo ve vodoteči, která odpovídá hygienickým limitům jakosti vody ke koupání. Pro čištění zubů musí být zajištěna pitná voda. Koupání nebo osprchování v teplé vodě musí být zajištěno alespoň jednou týdně.

Záchody:

Záchody užívají děti vždy odděleně podle pohlaví. Do počtu 20 dětí zřizují dva záchody, na každých dalších 20 dětí jeden další záchod. V blízkosti záchodů musí být možnost umýt si ruce tekoucí vodou. Suché záchody se denně zasypávají zeminou nebo jiným přírodním sypkým materiálem. Před opuštěním tábořiště se suché záchody zasypou zeminou a označí.

Ošetřovna a izolace:

Ve stavbách se ošetřovna a izolace zřizují v samostatných místnostech vybavených umyvadlem s tekoucí pitnou vodou a možností vytápění a použití teplé vody. Izolace musí mít svůj vlastní záchod, nesmí být vybavena patrovými lůžky, na 30 dětí se zřizuje jedno lůžko. Izolace nesmí být použita k ubytování zdravotníka. Ve stanových táborech se ošetřovna a izolace umísťují ve vyčleněných stanech. Léky a zdravotnická dokumentace účastníků zotavovací akce musí být umístěny tak, aby k nim neměly volný přístup děti ani jiné nepovolané osoby.

Nakládání s odpadem:

Každá zotavovací akce musí mít zajištěno plynulé odstraňování pevných odpadků a splaškových vod. Jejich odstraňování se provádí tak, aby nebyla ohrožena nezávadnost povrchových ani podzemních vod. Pevné odpadky musejí být ukládány do uzavíratelných nádob nebo

jednorázových plastových obalů. Mohou být použity jen takové nádoby, které lze snadno čistit a dezinfikovat.

Pravidla pro činnost:

Fyzická a psychická zátěž dětí musí být přiměřená jejich věku, schopnostem a možnostem. Při soustavné fyzické zátěži v prvních dvou dnech zotavovací akce musí být třetí den vyhrazen odpočinku. V putovních táborech se stanoví den odpočinku s přihlédnutím k tělesné zdatnosti a aktuálnímu zdravotnímu stavu dětí. Přesuny putovních táborů se mohou provádět pouze za denního světla.

Akce zaměřené na zimní sporty:

Při zotavovacích akcích zaměřených na zimní sporty nesmí výcvik nebo jiná soustavná fyzická zátěž dětí přesáhnout šest hodin denně s výjimkou dne, kdy se pořádá celodenní výlet. Výcvik nebo jiná soustavná fyzická zátěž dětí do 12 let musejí být nejpozději po 90 minutách přerušeny alespoň patnáctiminutovou přestávkou.

Koupání v přírodě:

Koupání dětí v přírodě musí být přizpůsobeno počasí, fyzické zdatnosti dětí a jejich plaveckým schopnostem. Děti se mohou koupat jen za dohledu osoby činné při zotavovací akci jako dozor. Dozor musí být zabezpečen i nad dětmi, které se právě nekoupou. Po vykoupání nesmějí děti prochladnout, musejí se řádně osušit a převléci do suchého prádla. Dohled může vykonávat jen osoba, která je schopna poskytnout záchranu tonoucímu. Koupat se děti smějí nejdříve jednu hodinu po hlavním jídle nebo po intenzivním cvičení.

Délka spánku:

Doba vymezená pro spánek musí činit nejméně devět hodin s výjimkou noci, kdy se pořádá noční hra.

Organizace úklidu:

V průběhu zotavovací akce musí být prováděn denní úklid všech prostor. Denního úklidu se mohou účastnit děti pod vedením osob činných při zotavovací akci. Děti však nesmějí provádět úklid záchodů před zahájením zotavovací akce, mezi jednotlivými běhy a po jejím ukončení musí být proveden úklid všech prostor včetně pozemku.

Ložní prádlo:

Výměna ložního prádla musí být provedena vždy před použitím lůžka jiným dítětem a dále po znečištění. Manipulaci s ložním prádlem při výskytu infekčního onemocnění může provádět pouze zdravotník. Čisté a použité prádlo musí být skladováno odděleně.

Prostory pro vyvařování a stravování:

Ve stanových táborech se prostory pro stravování, kterými může být například přístřešek nebo stan, skládají z jídelny, kuchyně a skladovacího prostoru. Tyto prostory musí být zastřešené s výjimkou ohniště. V kuchyních musí být čisté a nečisté činnosti časově odděleny, aby nedocházelo ke křížení provozu. Samostatné pracovní plochy, kterými mohou být i desky z materiálu vhodného pro styk s potravinami, musí být označeny a musí být různé pro práci s tepelně neopracovanou potravinou a s tepelně opracovaným pokrmem.

Stravování:

Denně musí být pro děti na zotavovací akci zajištěna snídaně, přesnídávka, oběd, svačina a večeře. Při činnostech mimo provoz zotavovací akce lze sloučit výdej snídaně s přesnídávkou a oběda se svačinou. Součástí snídaně musí být teplý nápoj. Jedno z hlavních jídel musí být teplé. Strava podávaná dětem musí odpovídat jejich věku a fyzické zátěži. ⁴²

Povinná dokumentace tábora:

Povinná dokumentace tábora je v době přípravy a průběhu tábora uložena u vedení tábora. Po skončení se ukládá u provozovatele po dobu vyplývající z obecně závazných právních předpisů:

- přihlášky účastníků
- zdravotní dokumentace
- ohlášení tábora u orgánu ochrany veřejného zdraví (hygiena)
- dohoda o poskytnutí zdravotní péče s místním praktickým nebo dětským lékařem
- výsledky rozboru vody, není-li tábor zásobován z veřejného zdroje
- posudek o zdravotní způsobilosti dítěte k účasti na zotavovací akci a škole v přírodě
- prohlášení účastníka tábora (bezinfekčnost)
- prohlášení pracovníka tábora (bezinfekčnost)
- zdravotní průkazy pracovníků činných při stravování (ukládá se kopie)
- zdravotnický denník s předepsanými přílohami
- doklad o kvalifikaci zdravotníka (ukládá se kopie)

- zápis o instruktáži vedoucích a pracovníků v táboře o zásadách bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zásadách požární ochrany, hygieny provozu tábora a poskytování první pomoci
- jídelníčky podle skutečného stavu
- pořadatel tábora může s přihlédnutím ke specifikaci konkrétního tábora rozhodnout o zařazení dalších dokumentů potřebných k zabezpečení přípravy a chodu tábora mezi povinnou dokumentaci.

Podmínky účasti dětí:

- Přihláška s uvedením zdravotního stavu dítěte potvrdí zákonný zástupce dítěte.
- Zdravotní způsobilost potvrzená posudkem praktického lékaře pro děti a dorost, u kterého je dítě zaregistrováno vzor posudku o zdravotní způsobilosti k účasti na zotavovací akci (platí jeden rok a po skončení tábora se vrací rodičům) je stanoven Vyhláškou Ministerstva zdravotnictví 148/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti.
- Písemné prohlášení zákonného zástupce dítěte, potvrzené v den odjezdu, že dítě nejeví známky akutního onemocnění a že ve 14 kalendářních dnech před odjezdem nepřišlo do styku s infekční chorobou podle § 9 zákona č. 258/ 2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví tzv. bezinfekčnost a průkaz pojištění zdravotní pojišťovny.

4.1.3. Personální zajištění zotavovací akce

Úspěšné zvládnutí táborové činnosti velkou měrou záleží na výběru vedoucích a ostatních pracovníků. Každý z nich musí být tělesně i duševně způsobilý pro výkon své funkce, musí být morálně vyspělý a odborně připraven pro náročnou práci na zotavovací akci. Správný táborový vedoucí by měl bez problémů zvládnout táborový život i práci s dětmi, sestavit zajímavý program. Proto nikdy nelze podcenit jejich kvalitní přípravu. Pracovníky tábora můžeme rozdělit na dvě základní skupiny - pracovníky výchovné a provozní.

Pracovníci tábora:

Hlavní vedoucí

Oddílový vedoucí

Hospodář

Zdravotník

Hlavní vedoucí:

Hlavní vedoucí tábora nese odpovědnost za všechno, a to do slova a do písmene.

Požadavky na osobu hlavního vedoucího:

- musí být starší 18 let (v případě našich táborů starší 21 let)
- musí mít schopnost sestavit a vést pracovní tým
- musí mít praktické i teoretické znalosti práce s dětmi
- musí mít praxi v činnosti na táborech
- musí mít "osvědčení hlavního vedoucího" pokud tábor čerpá dotaci MŠMT ČR (v případě našich táborů musí mít osvědčení hlavní vedoucí každého tábora)
- schopnost empatie a asertivní jednání jsou výhodou

Práva hlavního vedoucího tábora:

- podílet se na výběru vedoucích a pracovníků tábora
- odmítnout osobu, která není podle jeho názoru způsobilá po zdravotní, psychické nebo morální stránce svěřenou práci konat
- organizovat chod tábora, řídit všechny vedoucí a pracovníky v táboře, včetně přidělení mimořádných úkolů, vyplývajících z naléhavé potřeby tábora
- podílet se na programu tábora
- spolu s hospodářem disponovat svěřenými finančními prostředky
- vyloučit z tábora osoby (účastníky i pracovníky), pokud narušují táborový řád nebo neplní své povinnosti

Povinnosti hlavního vedoucího tábora:

- vést tým pracovníků tábora
- znát všechny právní a jiné předpisy pro výkon své funkce na táboře
- dodržovat právní předpisy a kontrolovat v tomto směru všechny vedoucí a pracovníky tábora
- seznámit se včas s místem a vybavením tábora
- kontrolovat celkové zajištění zdravotnické péče
- kontrolovat hospodaření tábora a denní výkazy o spotřebě potravin
- dohlížet na chod programu a výchovné práce, činnost vedoucích dětí a dodržování pořádku a kázně
- pečovat o zajištění bezpečnosti a zdraví všech účastníků tábora
- zabezpečit řádné vedení potřebné dokumentace
- ohlásit pořadateli tábora závažné události, úrazy a onemocnění

Oddílový vedoucí:

Požadavky na osobu oddílových vedoucích:

- musí být starší 18 let
- musí mít osobní a odborné předpoklady pro práci s dětmi

Práva oddílových vedoucích:

- v souladu s řádem táborů a táborovým řádem, podle pokynů hlavního vedoucího tábora pracovat samostatně se svěřenou skupinou dětí
- řídit přiděleného praktikanta
- účastnit se porad vedení tábora, vznášet náměty a připomínky k chodu tábora
- na vytvoření materiálních podmínek nutných k výkonu své práce na táboře

Povinnosti oddílových vedoucích:

- osobním příkladem a dodržováním všech zásad být vzorem pro účastníky tábora
řádně připravit přidělenou část výchovného programu
- řídit se pokyny vedení tábora (hlavního vedoucího tábora a jeho zástupce, hospodáře a zdravotníka)
- nenechat svěřené děti bez dohledu, dbát soustavně o jejich bezpečnost a zdraví zejména > mimo tábor a při koupání, nehody, úrazy nebo onemocnění ihned hlásit zdravotníkovi tábora, mít přehled o zdravotním stavu dětí
- pečovat o přátelské vztahy, kázeň, pořádek mezi dětmi
- dbát na citlivý a individuální přístup k dětem, vzbudit jejich zájem a pomáhat jim v nesnázích
- zajistit osobní hygienu dětí i čistotu místa pobytu, šetření majetku a péči o svěřený inventář

Hospodář:

Je odpovědný za nakládání s finančními prostředky a inventářem tábora.

Požadavky na osobu hospodáře tábora:

- musí být starší 18 let
- musí mít odborné předpoklady
- musí být bezúhonný
- musí mít organizační schopnosti

Práva hospodáře:

- disponovat spolu s hlavním vedoucím tábora se svěřenými finančními prostředky pro provoz tábora

Povinnosti hospodáře:

- znát a dodržovat hospodářské a finanční zásady pořadatele a obecně závazné předpisy a řídit se pokyny hlavního vedoucího tábora
- znát vyhlášku 148/2004 Sb. a zejména její přílohu o potravinách, které nelze používat k přípravě pokrmů na táborech
- před zahájením tábora, v souladu s rozpočtem tábora, zajistit zásobování smlouvami s dodavateli, zajistit zásobení tábora na první dny
- vybavit se příslušnými tiskopisy, zejména pokladní knihou
- zajišťovat plynulé dodávky potravin, převzetí a skladování během tábora
- vést pravidelné přehledy o hospodaření a předkládat je hlavnímu vedoucímu tábora ke kontrole
- při ukončení tábora provést inventuru zásob a naložit s nimi podle pokynů hlavního vedoucího tábora
- při ukončení tábora uzavřít pokladní deník a zpracovat podklady k hodnocení hospodářského provozu tábora

Zdravotník:

Účast zdravotníka na táboře je povinná. Musí být dosažitelný 24 hodin denně po celou dobu konání tábora. (Zák. 258/2000 Sb. §11 odst. 11 a 11 c).

Funkci zdravotníka tábora může vykonávat fyzická osoba, která splňuje alespoň jednu z podmínek:

- má alespoň úplné střední odborné vzdělání v oborech všeobecná sestra, dětská sestra, nebo porodní asistentka
- absolvoval kurs první pomoci se zaměřením na zdravotnickou činnost na táboře (rozsah kurzu upravuje příloha vyhlášky č. 106/2001 Sb.
- je studentem lékařství po absolvování třetího ročníku

Práva zdravotníka:

- účastnit se přípravy programu a vyžadovat, aby fyzická zátěž dětí byla úměrná jejich věku
- účastnit se sestavování jídelníčku a vyžadovat, aby skladba stravy byla úměrná zdravotnímu stavu, věku a zátěži dětí
- požadovat od provozovatele tábora a od hlavního vedoucího tábora všechna opatření k řádnému zabezpečení zdravotní stránky tábora ve smyslu příslušných předpisů

Povinnosti zdravotníka:

1. Zajistit základní péči o zdraví všech účastníků tábora po dobu konání tábora (od převzetí dětí od rodičů do jejich předání rodičům), doprovázet děti k lékaři popř. na odborná vyšetření.
2. Výskyt přenosných nemocí hlásit lékaři i KHS.
3. Účastnit se denního programu a zajišťovat dohled nad bezpečností, není-li vázán péčí o nemocné.
4. Pečovat o nemocné na izolaci a provádět výměnu a manipulaci s infekčním prádlem kontrolovat dodržování hygienických požadavků stanovených zákonem č. 258/2000 Sb. a prováděcími předpisy, výdej stravy a pitný režim.
5. Kontrolovat dodržování zásad osobní hygieny osobami činnými při stravování kontrolovat zdravotní stav osob činných při stravování včetně dětí, které se podílejí na přípravě a výdeji stravy.
6. Kontrolovat, zda všichni účastníci i pracovníci tábora splňují podmínky stanovené zákonem 258/2000 Sb. (Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte, "prohlášení o bezinfekčnosti" dítěte, zdravotní způsobilost pracovníků tábora vykonávajících dozor, splnění zvláštních předpisů u osob činných při stravování).
7. Účastnit se sestavování jídelníčku.
8. Účastnit se sestavování režimu dne.
9. Provést výpisy z posudků zdravotní způsobilosti dětí a zdravotní způsobilosti pracovníků tábora vykonávajících dozor a zdravotníka (ve výpisu uvede vždy jméno osoby, závěr posudku a záznam o tom, které zdravotnické zařízení posudek vydalo).
10. S obsahem zdravotní dokumentace účastníků a pracovníků seznámit hlavního vedoucího tábora a upozornit ho na zdravotní odchylky s obsahem zdravotní dokumentace účastníků seznámit vedoucí dětí a upozornit je na zdravotní odchylky.
11. Vést zdravotnický deník a seznam všech účastníků tábora.
12. Převzít a zkontrolovat ošetřovnu a lékárníčku a doplnit chybějící materiál a medikamenty.
13. Informovat osoby, které mají dítě v péči o zdravotních potížích, které dítě v průběhu tábora prodělalo a o případném kontaktu s infekcí (patří sem i informace o případném prisátí klíštěte); doporučujeme použít připravený formulář.
14. Zajistit, aby léky a zdravotnická dokumentace účastníků tábora byly umístěny tak, aby k nim neměly volný přístup děti ani jiné nepovolané osoby.

4.1.4. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci s dětmi na tábore

Nejdůležitějšími zákony, kterými se pořadatel tábora řídí jsou: zákon č. 471/2005 Sb., úplné znění zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a dvě vyhlášky ministerstva zdravotnictví, a to: č. 148/2004 Sb., kterou se mění vyhláška 106/2001 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti a č. 602/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby. Jediným metodickým pokynem o bezpečnosti práce s dětmi a mládeží na táborech a zotavovacích akcích, kterým se řídí pořadatel, je Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, v Praze 22.12.2005, čj. 37014/2005-25. Dalším právním předpisem pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci je Zákoník práce. Další předpisy týkající se bezpečnosti práce má oblast požární ochrany jsou Silniční zákon a prováděcí vyhlášky o silničním provozu. Řada ustanovení je v hygienické směrnici o zotavovacích akcích.

Všichni účastníci letního tábora musí být poučeni o základních podmínkách bezpečnosti práce vždy před započítím akce a dle potřeby kdykoli v jejím průběhu. Provozovatel musí vždy písemně prokázat, že provedl v potřebném rozsahu školení. V případě činností jež nejsou běžné, či jsou zvláště nebezpečné musí vedoucí těchto činností absolvovat příslušná speciální kurzy o bezpečnosti práce, nejsou-li předepsána přímo školení a zkoušky. Provozovatel zodpovídá za všechny zařízení, prostory a objekty, že jsou v souladu s předpisy o bezpečnosti práce. Za plnění úkolů v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci zodpovídá vedoucí. Seznam dokumentace o bezpečnosti práce o ochraně zdraví (BOZP) a k požární ochraně PO:

- doklady o školení vedoucích pracovníků (za školení hlavních vedoucích odpovídá provozovatel, za školení ostatních táborových pracovníků hlavní vedoucí)
- doklady o školení nebo instruktáži specifických profesí (kuchař, hospodářský personál)
- zápis o poslední pravidelné kontrole BOZP a PO
- kniha úrazů je součástí zdravotnické dokumentace
- zápisy z kontrol jiných oprávněných institucí
- doklady o zdravotní způsobilosti zaměstnanců
- doklady vztahující se k požární ochraně a prevenci
- denní program

Postup v případě úrazu:

- Zajistit první pomoc, přepravu k lékaři či přivolání pohotovosti. Odstranit příčiny, zabránit dalšímu ohrožení.

- Sepsat protokol o události, příp. zajistit svědky a jejich adresy. Ohlásit událost podle potřeby lékaři, hygienické službě, hasičům, policii apod. Vyrozumět hlavního vedoucího.
- Dojde-li k poranění vedoucího, zajišťuje tyto úkoly jeho zástupce, případně nejstarší přítomný účastník akce. V případě úrazu vyplnit se zdravotníkem tiskopis hlášení úrazu pro pojišťovnu.

Bezpečnost v místnosti:

Musíme dodržovat vnitřní řád organizace, dávat pozor na hrany nábytku a na radiátory. Je nutné zakázat manipulaci s elektrickým zařízením, vyklánění z oken, používání nebezpečných pomůcek, udržovat pořádek, kázeň a klid v místnosti.

Bezpečnost v tělocvičně:

Dodržovat bezpečnostní ustanovení, před použitím zkontrolovat stav náradí, podávat záchranu u každého náradí, při cvičení dbát na rozestupy, děti mohou cvičit pouze ve vhodném oblečení a obutí.

Bezpečnost při akcích ve městě – přesuny:

Při pohybu po komunikacích a v ulicích dodržovat zákon o silničním provozu, s jeho hlavními zásadami před akcí seznámit účastníky. Před přesunem seznámit účastníky s trasou a prostorem. Určit „posledníčka“, který ručí za to, že za ním nikdo nezůstane. Určit místo srazu pro případ, že by se některé dítě při přesunu či při hře ztratilo. Před počátkem hry vymežit prostor, zkontrolovat osobně, zda nehrozí nebezpečí, zda je prostor přehledný. Při nástupu do prostředků městské hromadné dopravy dbát na ukázněný nástup – nejlépe pouze do jednoho vagónu, vedoucí nastupuje první a vystupuje poslední. Při jízdě dbát na klid ve vozidle, aby hlukem nabyli obtěžováni ostatní cestující. Pro přechod vozovky používat značené přechody. Místa her by neměla být osamělá, připomenout dětem nebezpečí kontaktu s neznámými osobami. Samostatný pohyb dětí po setmění není možný.

Hry a program:

Při terénních hrách vymežit prostor, místo srazu, svolávací signál, stanovit přibližnou délku trvání, poučit děti o možném nebezpečí. Bezpečnost při bouřce, ochrana před elektrickým proudem. Při bouřce se vyhnout otevřeným pláním, osamělým stromům, alejím a kovovým předmětům. Ukrýt se v pořadí: ve velké kovové stavbě, v obytné budově s hromosvodem, v nechráněné budově. V budově uzavřít okna, dveře a vzdálit se od kamen a kovových předmětů. V terénu se ukrýt v údolí, v jeskyni, jámě, hustém lese, vyhnout se otevřeným pláním a holým kopcům. Vyhnout se kovovým předmětům, sloupům a rozhlednám. Pohybovat se pomalu a nohy při stání držet u sebe. Zákaz manipulace dětí s elektrickým zařízením a dávat pozor

na poškozené zásuvky, vypínače a spotřebiče. Zákaz lezení na sloupky a dotýkání se elektrických drátů i na zemi. Nepouštět draky u sloupů s elektrickým vedením. Nesmí se dotýkat postiženého elektrickým proudem, není-li vyproštěn z elektrického okruhu. Každý musí znát poskytnutí první pomoci při úrazu elektrickým proudem.

Bezpečnost při ohni, požární ochrana:

Oheň se smí rozdělovat pouze na povolených místech. Při rozdělování dáváme pozor na vítr. Ohniště musí být ohraničeno nehořlavým materiálem. Zákaz manipulace dětí s jakýmkoli hořlavými látkami I. a II. stupně. Děti nesmí rozdělovat oheň bez dozoru dospělého a nesmí manipulovat se sirkami. Všichni musejí znát vyhlášení požárního poplachu v místě.

Bezpečnost při koupání:

S dětmi se koupat pouze na známých, ověřených místech. Vedoucí jde do vody první a prověří bezpečnost, hloubku, prostor apod. Vždy musí být přítomna osoba, která je způsobilá k záchraně tonoucího.

Noční akce:

Musíme všechny seznámit s riziky nočního pohybu, dodržovat zvýšenou opatrnost. Noční hry provádíme pouze v bezpečném prostoru, který děti dobře znají, či je jinak zabezpečen. Předcházíme nebezpečí poranění a zabloudění. U nočních tras zajistíme četné kontroly vedoucích. Děti zabezpečíme píšťalkami a určíme nouzový signál.

Závěrem: Doporučené počty vedoucích podle věku a počtu dětí: 6 - 10 let, na každých započatých 10 dětí plnoletý vedoucí (do počtu 30ti účastníků minimálně 3 dospělé osoby z toho 1 zdravotník.

- (děti 11 - 15 let) na každých započatých 15 dětí 1 plnoletý vedoucí
- (mládež 16 - 18 let) na každých započatých 20 dětí 1 plnoletý vedoucí
- praktikanti (nad 16 let) v případě a) i b) při překročení při překročení jedenapůlnásobku základního počtu

Vedoucí může zodpovídat pouze za úměrný počet dětí. Počet se stanovuje ze specifika činnosti a nutnosti zajistit bezpečnost, věku účastníků, velikosti prostoru činnosti a dalších ukazatelů hodných zřetele. Při standardních činnostech může zodpovídat až za 25 dětí.

První pomoc je soubor jednoduchých a účelových opatření s rychlou pomocí pro ochranu života s improvizací. Na místě zajistíme postiženému technickou první pomoc, jde o odstranění příčin, které zavinily danou situaci, a to s vyproštěním či přenesením postiženého na bezpečné a chráněné místo, u hašení ohně, vypojení elektrické energie. Vždy používáme gumové rukavice proti jakékoliv nákaze. Po poskytnutí technické pomoci zajistíme poskytnutí první pomoci zdravotnické, kterou poskytujeme buď standardním zdravotnickým materiálem z lékárničky

nebo improvizovaným materiálem. Na daném místě provedeme vyřídění zranění podle naléhavosti ošetření. Třídění provedeme pohledem – sledujeme stav vědomí, jak vypadá, jakou má barvu kůže, jak se chová zda krvácí atd., poslechem – dechová a oběhová činnost, zjišťujeme anamnézu postiženého atd., pohmatem – pulzace na krčních tepnách, dech přiložením ruky na břicho a ucha k dutině ústní, stav hlavy, krční páteře, horní a dolní končetiny atd., a čichem zjistíme alkohol, plyn. Ošetřovaný by měl být ve stabilizované poloze, kdy leží na boku s pokrčenými dolními končetinami, hlava je v dostatečném záklonu, podložena horní končetinou, druhá horní končetina leží za tělem postiženého. Po vyšetření voláme Rychlou zdravotnickou pomoc a potom hned ošetřujeme. Při volání rychlé záchranné pomoci využijeme telefonních čísel integrovaného systému. Z mobilního telefonu na číslo 112, Hasičský záchranný sbor 150, Rychlá zdravotnická pomoc 155, Policie České republiky 156. Při volání rychlé zdravotnické pomoci se nejdříve představíme, sdělíme číslo telefonu, ze kterého voláme pro možnost zpětného dotazu, upřesníme místo nehody-jako název ulice, popíšeme místo v terénu, nejpřesnější orientační bod, sdělíme počet raněných, charakter zranění nebo příznaky nemoci.

5. Vlastní šetření v terénu

Při výzkumném šetření jsem použila právní informační systémy. Nepodařilo se mi však nalézt žádný metodický pokyn k pořádání letních dětských táborů.

Oslovila jsem proto paní Jiřinu Bartákovou, pracovníci oddělení neformálního vzdělávání Národního institutu vzdělávání MŠMT. Odpověděla mi, že žádný metodický pokyn, který upravuje organizační zajištění táborů neexistuje. Odkázala mě na webové stránky www.nidm.cz, kde jsem našla přehled vybraných právních předpisů pro tábory a jiné zotavovací akce. Jsou zde uvedeny nejdůležitější zákony pro pořádání tábora a předpisy, které se alespoň okrajově dotýkají problematiky letní činnosti s dětmi a mládeží. Vybraná část ze souboru právních předpisů se vztahuje k činnosti s dětmi a mládeží na zotavovacích akcích, soustředěních a podobných akcích. U právních předpisů, které jsou pro činnost na zotavovacích akcích zejména důležité, jsou připojeny i výňatky, resp. upozornění na zvlášť důležité pasáže. Přínosem pro mě však byla publikace „Provozovatel tábora z pohledu práva“ (Mgr. Michal Filouš) 1. díl cyklu TÁBOR a PRÁVO, kterou vydalo Nakladatelství volného času dětí MRAVENEC v roce 2006. V této publikaci sděluje MŠMT k pořádání dětských táborů. *„V současné době není žádný platný právní předpis, který by uceleně upravoval podmínky pro pořádání letních a zimních táborů a různých dalších pobytových akcí určených dětem a nezletilé mládeži. MŠMT ani jiný orgán státní správy proto neuděluje povolení ke konání táborů, nestanovuje podmínky pro jejich konání a nevede jejich evidenci. Na pořádání táborů se však vztahují obecně závazné právní předpisy.*

Zejména upozorňujeme na zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a vyhlášku Ministerstva zdravotnictví č. 106/2002 Sb., novelizována vyhláškou 148/2004 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti. Problematiku pořádání dětských táborů by měl v dohledné době upravovat zákon o práci s dětmi a mládeží, který MŠMT zpracovalo a který je v současnosti ve stádiu projednávání“.

Kontaktovala jsem také kolegu Jana Rybáríka, ředitele DDM v Praze 2. Doporučil mi Metodický pokyn čj. 37014/2005-25 (22. 12. 2005), který je v současné době jediným materiálem pro zajištění bezpečnosti při práci s dětmi a mládeží na zotavovacích akcích, na školách v přírodě. Vztahuje se jen na školy a školská zařízení zřizované MŠMT. Ostatním je pouze doporučeno se podle něho řídit.

Předpokladem pro kvalitní organizování táborů jsou především mnoholeté zkušenosti a odborná připravenost pracovníků domů dětí a mládeže - kolektivy zkušených a proškolených vedoucích, kteří pořádají tábory na velmi dobré úrovni.

Volnočasové aktivity přináší velká rizika vzniku úrazů. O rizicích víme a máme je neustále na zřeteli. Spoléháme proto na osvědčený kolektiv pedagogických pracovníků, kteří rizika nepodceňují, umí jim předcházet a v případě problému je řešit. Přesto je obava organizací z případného úrazu adekvátní. Ve své praxi řeší případy, kdy během akce pro děti a mládež došlo k trvalému poškození zdraví dítěte a rodinám bylo v rámci soudního řízení přiznáno odškodnění pohybující se v řádech desetimilionové částky. Povinností organizace je uzavřít pojistku proti úrazu nebo smrti svěřeného dítěte. Jedinou jistotou vychovatelů je pak řádné a soustavné poučování o zásadách bezpečnosti, využívání zásady přiměřenosti a jako krajní řešení i vyloučení potenciálně sobě nebo cizím lidem, nebezpečného účastníka. Stále častěji se dnes objevují hlasy, které požadují, aby v podobných případech byli pedagogové chráněni. V oblasti pracovně právních vztahů je třeba postupovat podle obecně platných vyšších právních norem, jako jsou zákony, vyhlášky a směrnice. **Odpovědnost za jejich uplatňování má vždy ředitel organizace a jím pověřený hlavní vedoucí zotavovací akce.**

5.1. Mapování obsahu výuky na školení hlavních vedoucích

MŠMT od roku 2001 poskytuje finanční dotace na pořádání všech typů táborů pro děti a mládež neziskovým organizacím, které splní kvalifikační předpoklady hlavních vedoucích. Kvalifikaci hlavní vedoucí získávají absolvováním pedagogického minima na příslušném školském zařízení nebo absolvování kurzu přípravy vedoucích organizovaného akreditovanou organizací. Program základní odborné přípravy hlavních vedoucích vypracovalo MŠMT. Podle rozhodnutí MŠMT je povinen hlavní vedoucí každého tábora, který je podporován dotací MŠMT ČR,

absolvovat tento program u některé z organizací oprávněných toto školení poskytovat. Teprve připravovaný zákon o práci s dětmi a mládeží s povinným školením táborových pracovníků počítá.

Školení hlavních vedoucích táborů probíhá formou třídního školení v délce trvání 27 vyučovacíh hodin. Absolventi získají po úspěšném vypracování testu "Osvědčení hlavního vedoucího dětských táborů" s platností na dobu neurčitou. Školení je akreditováno MŠMT ČR. Provozovatel tábora by měl mít na paměti, že klíčem ke kvalitnímu dětskému zážitku na táboře, jsou kvalifikovaní vedoucí. Proto je v současné době věcí provozovatele táborové pracovníky proškolit a požadavek MŠMT ČR tak rozšířit na všechny tábory, které pořádá, bez ohledu na to, zda jsou podporovány dotací MŠMT ČR či nikoliv. Způsob výběru hlavního vedoucího se liší, záleží na provozovateli a na jeho právním statutu. Občanská sdružení vybírají za hlavního vedoucího jedince ze svého středu, domy dětí a mládeže některého ze svých stálých zaměstnanců.

„Školení hlavních vedoucích táborů“, které pořádal DDM v Ústí nad Labem ve dnech 18. a 19. 11. 2006, absolvovaly pracovnice naší organizace. Náplní kurzu bylo seznámit účastníky s problematikou tábora, především s legislativou, o které by měl mít každý vedoucí a provozovatel alespoň minimální znalosti. Účastnili se ho pracovníci příspěvkových organizací, občanských sdružení i osoby, které provozují tábory v rámci svého podnikání. Tento kurz vyhodnotily pracovnice DDM jako velmi kvalitní. Došlo k výměně názorů a porovnání zkušeností s organizační přípravou tábora. Velice cenné byly připomínky a rady všech, kteří mají s organizováním táborů mnoholeté zkušenosti. Hovořilo se zejména o osobách pracujících s dětmi a mládeží, tedy jejich bezúhonnosti, právech a povinnostech. Stranou nezůstala ani pracovní doba vedoucích. Zákon či jiný právní předpis nikde nestanoví rozsah pracovní doby vedoucího na táboře, o pracovní době vedoucích na táboře se nepíše ani v žádné publikaci vztahující se k tématice dětských táborů. Jedinou možností provozovatele tábora je použít zákoník práce.

Z důvodu bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců právní úprava vymezuje délku směny u nerovnoměrného rozvržení pracovní doby na maximální počet dvanácti hodin. Oddílový vedoucí však musí pečovat o děti nejméně patnáct hodin denně, a to po dobu deseti či čtrnácti dní. Táborový program začíná v 7,00 hodin, pro vedoucí tábora ale nekončí večerkou. K řádnému plnění táborového programu je nezbytné, aby vedoucí večer vyhodnotili průběh táborového dne a připravili program na příští den. Ve výjimečných případech může vykonávat zaměstnanec práci, která přesahuje dvanáct hodin denně (práce přesčas). V každém případě musí poté následovat nepřetržitý odpočinek, tedy nepřetržitý odpočinek mezi jednotlivými dny

na táboře v délce nejméně osmi hodin. Zákoník práce ukládá povinnost dodržovat přestávky v práci, nepřetržitý odpočinek v týdnu, vymezuje nejdelší možnou pracovní dobu. V době konání tábora plní vedoucí tábora funkci rodiče, kamaráda, trenéra, učitele a psychologa v jedné osobě. Nemohou si vzít pauzu na oddech, i kdyby ji jako vedoucí potřebovali. Např. polední hodinový odpočinek slouží k individuálnímu odpočinku dětí a vedoucích, musím však konstatovat, že i během poledního klidu musí být nad dětmi zajištěn dozor. Chtějí-li se vedoucí řádně věnovat dětem, nemohou mít během konání tábora ani jediný den odpočinku a plnit tak požadavky zákoníku práce. Kdyby provozovatelé respektovali platnou právní úpravu a zejména zákoník práce, museli by zvýšit počty svých zaměstnanců a podstatně zvýšit ceny táborů, což by mělo dopad v mnoha oblastech. Navýšená cena za pobyt dětí na táboře by znemožnila mnoha rodinám poslat své dítě na tábor, zejména rodinám sociálně slabým, pro které je v období letních prázdnin rodinná dovolená mimo rámec jejich finančních možností. Pro takové rodiny znamenají tábory jedinou možnost jak dětem dopřát čas her, zábavy a odpočinku. Nejvýhodnější by bylo, kdyby vedoucí mohl pracovat denně alespoň šestnáct až devatenáct hodin denně, čehož bohužel v souladu s platným zákoníkem práce docílit nelze. Práva táborového vedoucího na oddech nelze změnit, k tomu je nutné přizpůsobit legislativu.

A jak je to s cenami táborů dnes? Odpovědi se pracovnícím dostalo v diskuzi účastníků a zhodnotily ji takto. Porovnání cen táborů různých pořadatelů táborů není jednoduché. V tomto případě se nelze držet pravidla za hodně peněz hodně muziky. Vzhledem k různým délkám táborů je vhodné vždy porovnávat ceny za jeden den tábora. K tomu je třeba brát v úvahu druh ubytování dětí a program (např. tábor zaměřený na jízdu na koních nebo jazykové tábory jsou o mnoho dražší než klasické tábory). Významnou položkou v rozpočtu je doprava. Tábor, který může lákat nízkou cenou, se následně prodraží, zůstane-li doprava dětí na rodičích. Pořadatel komerčních táborů je plátcem DPH. I tuto položku je nutné zahrnout do celkové ceny za tábor. V poplatku na osobu by měly být zahrnuty všechny položky, které cena tábora obsahuje tak, aby rodiče neměli již žádné další výdaje související s programem či zajištěním tábora. Srovnání cen komerčních táborů s cenami táborů, které pořádají příspěvkové organizace dopadlo takto. U ceny komerčních táborů, kde majitel - provozovatel chce vytvářet zisk, přibývají k běžným nákladům na organizační zajištění tábora i náklady na vedoucí, technický personál a dále na různé další služby. Proto bývá cena táborů, jehož pořadatelem je právnická osoba, vyšší. Příspěvkové organizace mohou dětem nabízet tábory za levnější cenu, protože do poplatku pro účastníka nezapočítávají mzdy interních pedagogických pracovníků. Ti jedou na tábor v rámci své pracovní náplně.

5.1.1. Rozpočet tábora - modelová situace

Cílem rozpočtu je udělat si přehled „kolik a na co potřebujeme peníze a jak je chceme získat“. Rozpočet tvoří hlavní vedoucí nebo hospodář. Je podkladem pro určení účastnických poplatků na akce, ale je vodítkem při nejrůznějších psaní žádostí o finanční podporu (dotace, dary). Při sestavování rozpočtu je třeba nejdříve zjistit táborové výdaje a následně hledat příjmy. Předběžný rozpočet nemusí mít fixní hodnoty rozpočtových položek, ale konečný rozpočet musí obsahovat pouze reálné hodnoty. Většina příjmů pochází od účastníků tábora. Pokud žádáme na tábor dotaci (grant), musí být rozpočet vyrovnaný. Státní dotace často bývají účelově vázané, je nutné dodržet podmínky za kterých je dotace poskytnuta. Pokud není účelově vázaná, je dobré dodržet předmět žádosti (např. když žádáte o dotaci na dopravu, nemělo by se stát, že využijete tyto peníze např. na nákup materiálu). Důležitou součástí rozpočtu je rezerva cca 5-10% z celkových příjmů. Může se zachytit jako samostatná rozpočtová položka nebo nadhodnotit ostatní rozpočtové položky. Rozpočet na tábor je vždy tvořen příjmovou a výdajovou částí, tvoří se vždy jako vyrovnaný. Po uzavření tábora musí hlavní vedoucí předat vše táborovému hospodáři (včetně seznamu účastníků). Účetní dokumentace tábora patří do hospodářského archivu účetní jednotky (základní organizace).

Modelová situace:

Tábora se bude účastnit například 120 dětí, k tomu bude 18 vedoucích a dvě zdravotnice. Pracovníky tábora tvoří 5 interních pedagogických pracovníků a patnáct externích vedoucích. Lokalitou bude chatový tábor na tzv. průměrné úrovni. Cena s plnou penzí pro jednoho účastníka činí 220,-Kč. Na každých patnáct platících osob, je jeden doprovod zdarma. Tábor je ve vzdálenosti cca 140 km od organizace. Cena dopravy je smluvní 32.126,-Kč. Pobyt na táboře je 14 denní (první den zahájíme večeří, poslední den končíme obědem, proto je cena za pobyt a stravu 13-ti denní).

- Ubytování a strava pro 120 dětí: $13 \cdot 220 \text{ Kč} \cdot 120$ je 343.200,- Kč
- Ubytování pro 12 dospělých: $13 \cdot 220 \cdot 12$ je 34.320,- Kč.
(ze 20 dospělých osob platí jen 12 dospělých)
- Cena za dopravu osob (cesta tam a zpět 2x) je smluvní: 32.126,-Kč
- Spotřební materiál, odměny, sportovní potřeby: 30.000,-Kč
- Dohody o provedení práce smluvní mzda+odvody pro 15 externích vedoucích:
 $15 \cdot 1.764,-\text{Kč} + 26.460,-\text{Kč}$
- Předběžné náklady na tábor celkem: 466.106,-Kč
- Celkové náklady dělíme počtem účastníků: $466.106,-\text{Kč}/120$ je 3.884,20 Kč

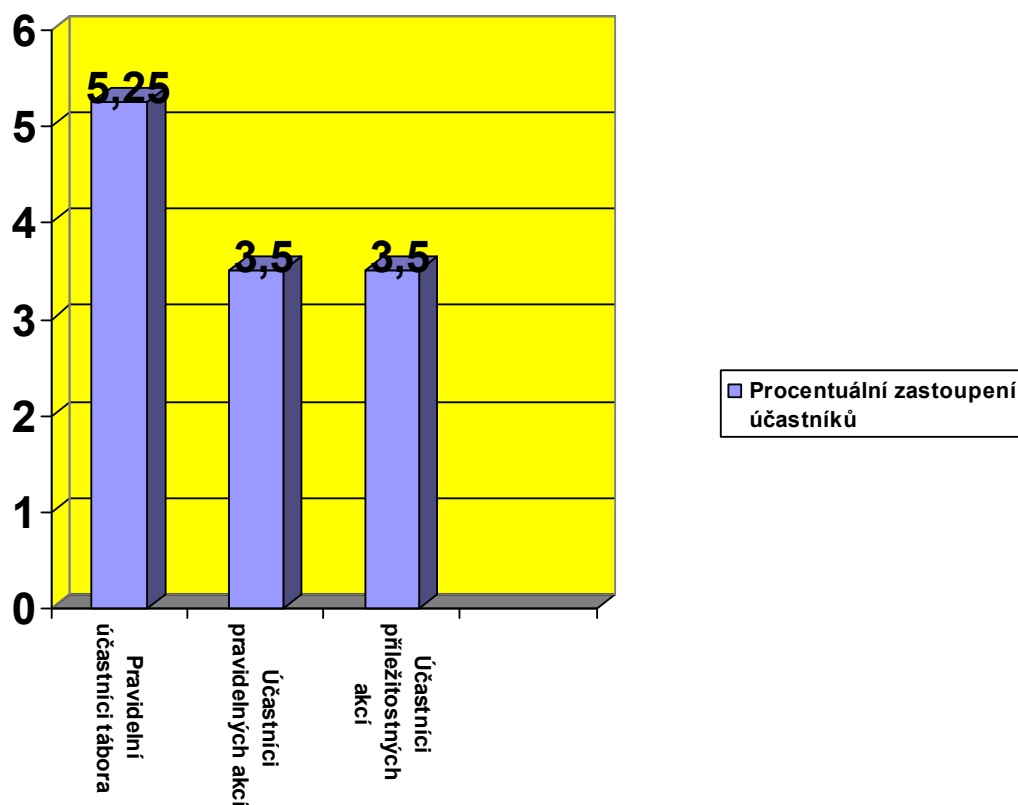
- Cena pro jednoho účastníka vychází 3.884,20,-Kč. Pravděpodobně budeme vybírat 3.950,- Kč a zůstatek 65.80,- Kč použijeme jako rezervu tábora.

Interní pracovníci se účastní tábora v rámci své pracovní náplně. Jejich mzda se v rozpočtu tábora nepromítne. Mzdu interních vedoucích vyplácíme z rozpočtu příspěvkové organizace.

6. Průběh výzkumu

Tábora, který každoročně pořádáme, se účastní pravidelně cca 130 dětí ve věku od 5 do 15 let. Tyto děti jsou z celého regionu Litoměřic (Litoměřice, Lovosice, Roudnice nad Labem, Ústí nad Labem, Štětí, Teplice, přilehlé obce) a Prahy. Dotazníky jsem odeslala 20ti vybraným rodinám, o kterých vím, že jejich děti se účastní našeho tábora pravidelně několik let. Též jsem oslovila 10 rodin, jejichž děti jsou pravidelnými účastníky volnočasových aktivit naší organizace a 10 rodin z Litoměřic vybraných náhodně. Nutno připomenout, že ze 20ti dotazovaných rodin dětí, které se účastní našich táborů pravidelně, odpovědělo pouze 15 rodin. Vyplnění dotazníku se tedy účastnilo celkem 35 rodin s dětmi z Litoměřic, Lovosic, Roudnice nad Labem, Štětí, a Prahy, což je 5.25% pravidelných účastníků letních táborů, 3.5% účastníků pravidelných aktivit a 3.5% účastníků příležitostných akcí. Přehledněji to ukazuje následující grafické zpracování.

Graf č. 1 Zastoupení účastníků tábora 1

6.1. Stanovení hypotéz

Pro výzkumný experiment jsem si stanovila dvě hlavní hypotézy a jednu vedlejší, které jsou v souladu s cílem výzkumu a předpokládají pozitivní přínos pro organizační zajištění zotavovací akce. Organizace tábora pro děti a mládež je podmíněna konkrétní znalostí představ a potřeb rodin s dětmi.

Hypotézy výzkumného experimentu:

H1) Při výběru tábora rodič preferuje kvalitu tábora (nabízených aktivit) před cenou tábora. Tzn. že rodič je ochoten připlatit jsou-li služby (aktivity) kvalitnější a čtenější.

H2) Čím je rozmanitější nabídka činností na táboře, tím více se rozvíjejí kladné vlastnosti osobnosti dítěte.

V1) Cena tábora nerozhoduje v případě kvalitní péče o děti.

6.1.1. Vlastní dotazník

Dotazník pro rodiny s dětmi:

1. Jezdí vaše dítě na tábor pravidelně? ANO NE
2. Jak postupujete při výběru tábora pro dítě?
- a) hledám tábory se zaměřením
 - b) pořadatel tábora je organizace, která celoročně pracuje s dětmi
 - c) dle referencí někoho jiného, kdo má s táborem pořadatele dobré zkušenosti
 - d) osobní poznání vedoucího tábora
 - e) podle prostředí, ve kterém se tábor pořádá
 - f) cena tábora je rozhodující
3. Cena tábora ovlivňuje kvalitu tábora? Čím dražší tábor, tím je kvalitnější programová nabídka tábora: ANO NE
4. Co od tábora očekáváte?
- a) dítě navazuje sociální kontakt se širším okolím (dítě je plaché a upnuté na rodinu)
 - b) dítěti je třeba vštípit řád, doma se to nedaří
 - c) dítě má vyhraněný zájem, který je třeba rozvíjet
 - d) snaha udržet dítě v kolektivu, který preferuje morální hodnoty a udržet jej stranou od škodlivých jedinců z jeho okolí
 - e) jiné-vyjmenuj
5. Které z výše uvedených možností se vám po absolvování tábora potvrdily ?
Uved'te:
6. Jaké změny jste u dítěte jste pozorovali po absolvování tábora?
- a) dítě se lépe rozhoduje
 - b) dítě je samostatnější
 - c) lépe komunikuje s dospělými
 - d) je pořádnější
 - e) vyhranění zájmu o výtvarnou výchovu a rukodělnou činnost
 - f) lépe si nachází kamarády
 - g) rychleji se adaptuje v kolektivu
 - h) vyjmenuj jiné
7. Na jaké zážitky dítě nejraději vzpomíná: vyjmenuj negativní i pozitivní:
.....

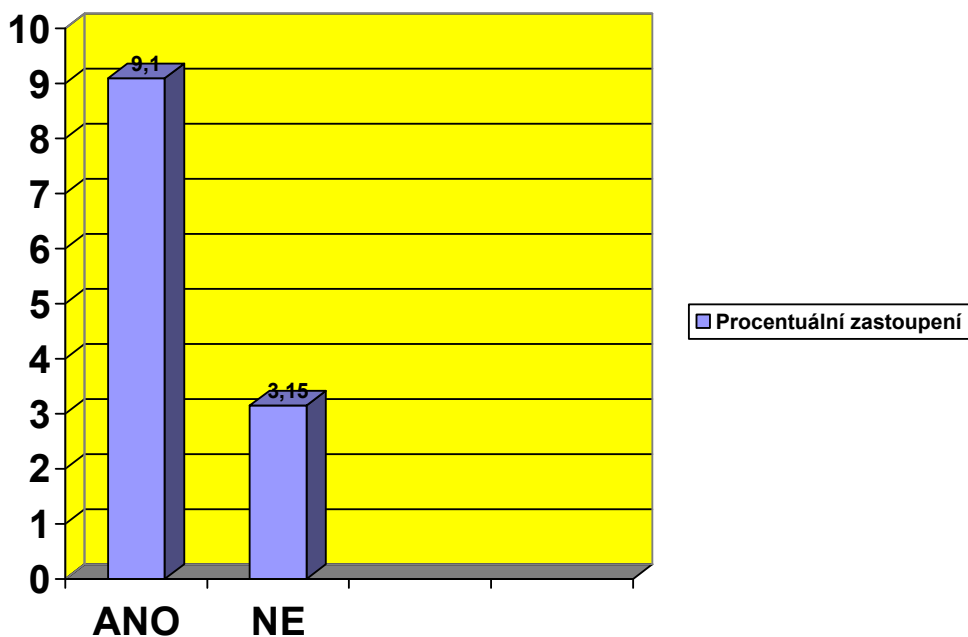
6.1.2. Vyhodnocení dotazníku

Na první položenou otázku dotazníku „Jezdí na tábory pravidelně“? z celkového počtu 35 dotazovaných, odpovědělo 26 rodin na první otázku kladně, 9 rodin záporně.

Graf zachycuje možnost odpovědí na první otázku v procentech.

ANO – 9,1%, NE – 3,15%

Graf č. 2 Jezdí vaše dítě na tábor pravidelně ?

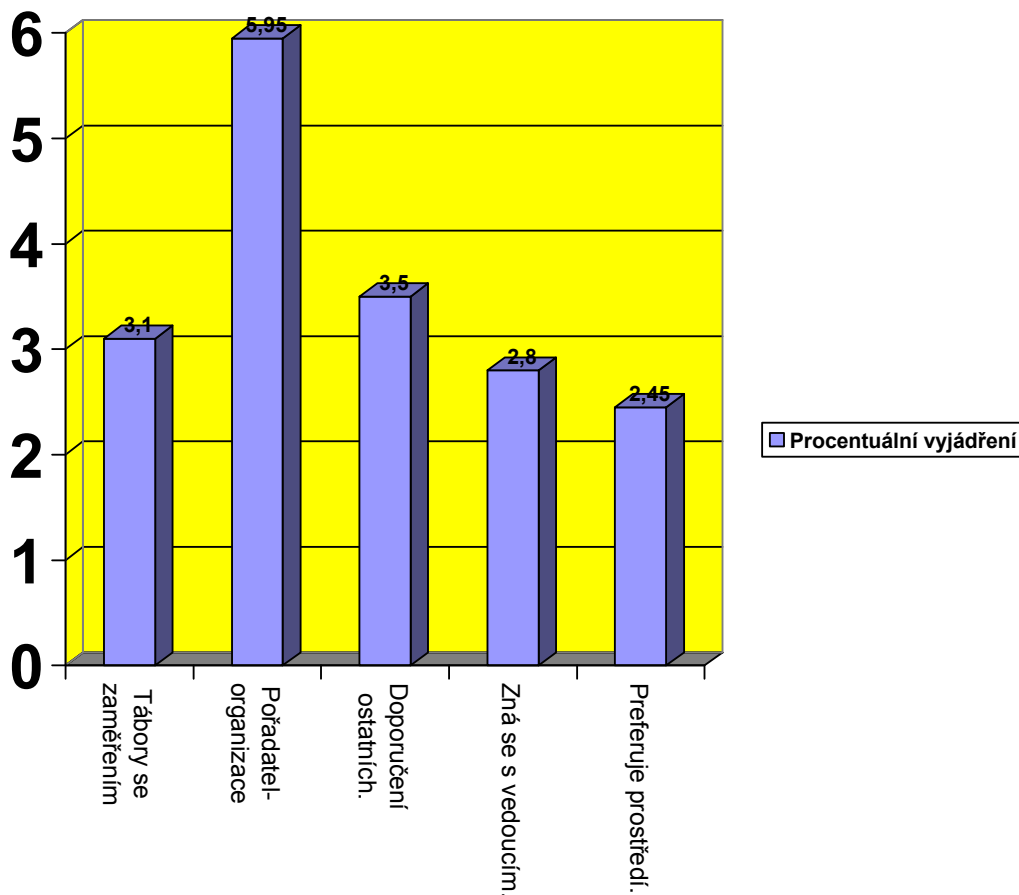

Při výběru vhodného tábora pro své dítě vybírají rodiče takto:

Jak je z grafu patrné respondenti při výběru tábora nejčastěji preferují nejvíce tábory, jehož pořadatelem je organizace, která pracuje celoročně s dětmi (otázka č. 2):

- 17 * pořadatel je organizace, která pracuje s dětmi celoročně (5.95%)
- 10 * preferuje doporučení spokojeného účastníka (3.5%)
- 9 * rodičů hledá tábory se zaměřením (3.15%)
- 8 * se zná se vedoucím tábora (2.8%)
- 7 * preferují rodiče prostředí tábora (2,45)

Graf č. 3 Podle kterých kritérií postupují rodiče při výběru tábora?

Otázka týkající se ceny tábora je velmi problematická. Každý rodič, který vybírá pro své dítě letní tábor, preferuje jiné kvality. Běžně platí, že kvalitnější věci bývají dražší. V případě letních táborů se ovšem situace komplikuje. I když by se mohlo zdát, že provozovatelé levných táborů mají svázané ruce a nemohou připravit zajímavý program, většinou to bývá naopak. Ne vždy se jedná o komerční produkt, kde chce provozovatel vytvářet zisk. V posledních letech dochází k výraznému zvýšení cen energií, potravin, pohonných hmot, roste i DPH. Majitelé objektů tábora reagují zvyšováním cen za ubytování i stravu. Dopravci zvyšují ceny za ujeté kilometry.

Je věcí provozovatele tábora, jak se s takovou situací vypořádá. Stanovit pak cenu tábora pro dítě, kde prioritou je zajištění zábavného, pestrého a bezpečného programu s ohledem na rozpočet rodin, které posílají děti na tábor, není jednoduché. Jakou cenu mohou rodiny zaplatit za pobyt, kam jejich dítě jezdí pravidelně a rádo? Myslím, že názor respondentů by mohl pomoci pořadatelům tábora v řešení problému při stanovení poplatku pro dítě. Proto jsem zařadila do dotazníku i otázku, zda je cena hlavním kritériem pro výběr tábora rodičem, zda je dražší tábor zárukou kvalitnější programové nabídky tábora?

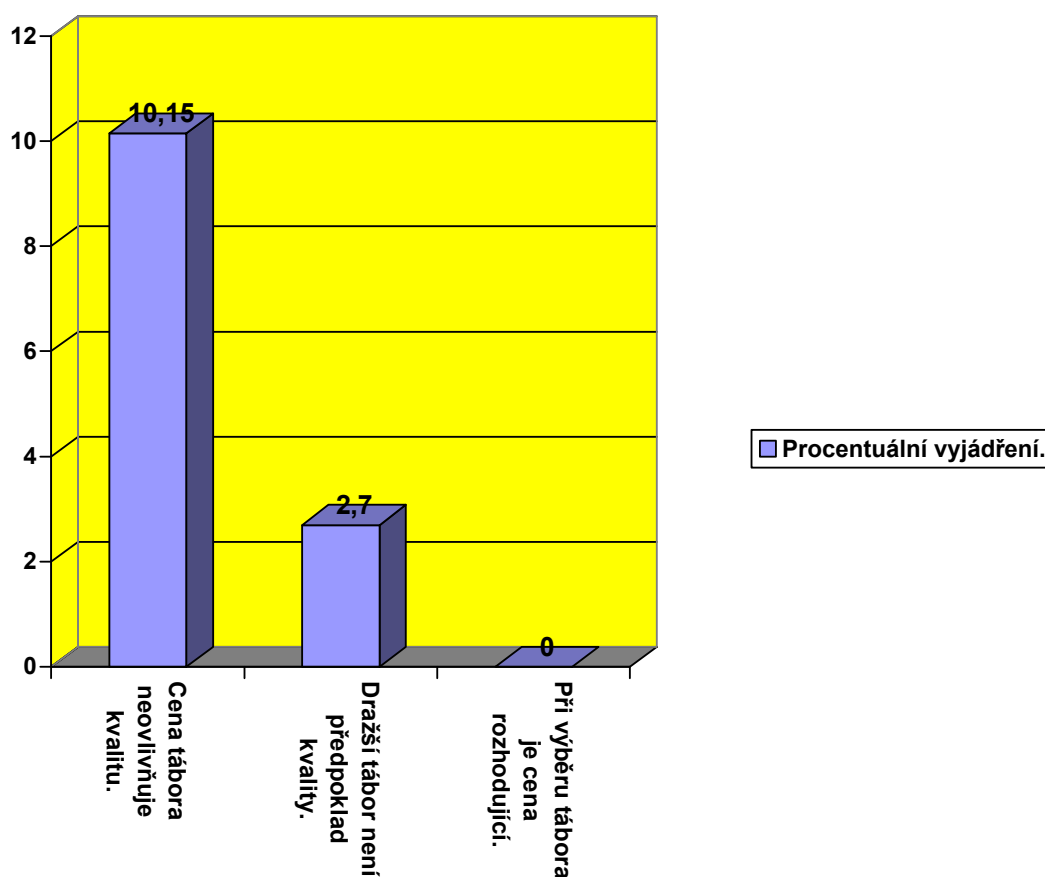
Na otázku č. 3 „Cena tábora ovlivňuje kvalitu tábora“? a „Čím dražší tábor, tím kvalitnější programová nabídka tábora“?

10.15% respondentů odpovědělo NE.

2.7% respondentů myslí, že dražší tábor nemusí být předpokladem pro jeho kvalitnější programovou nabídku.

„Cena tábora je při jeho výběru rozhodující“? Na tuto otázku neodpověděl žádný respondent. Poplatek za pobyt na táboře při výběru vhodného tábora u respondentů není rozhodujícím kritériem při jeho výběru.

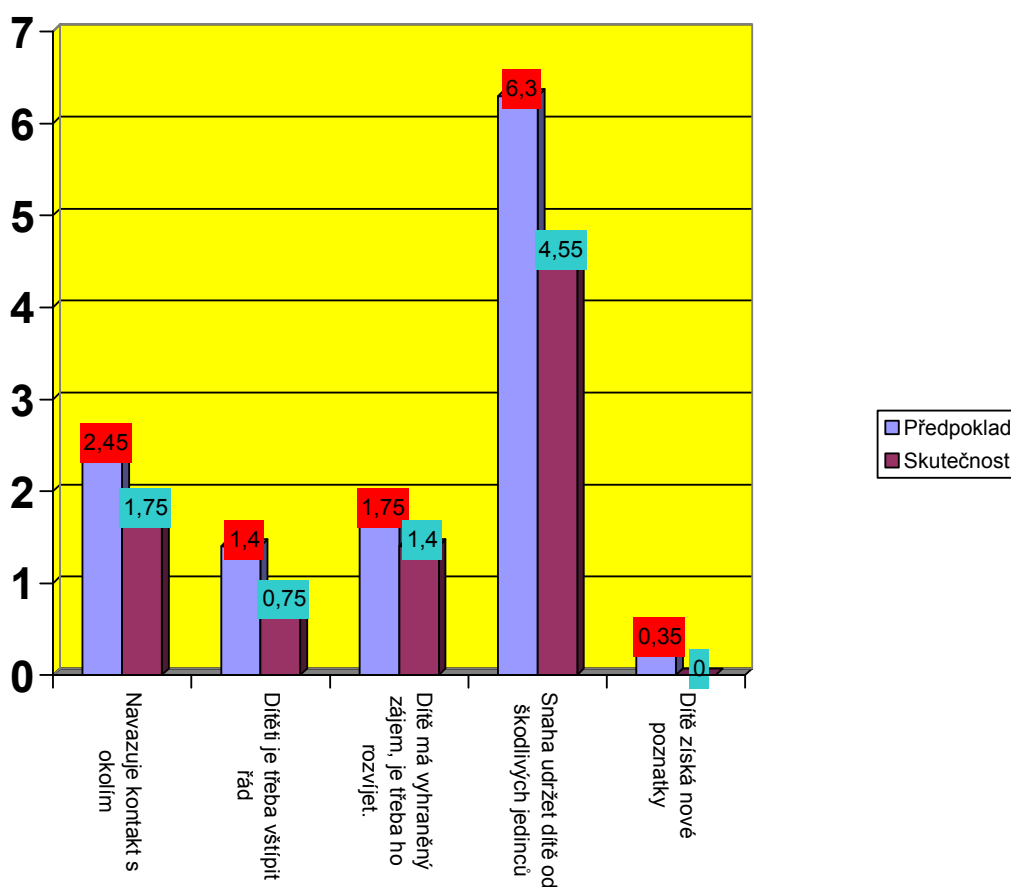
Graf č. 4 Ovlivní cena tábora jeho kvalitu?

Z pochopitelných důvodů jsem se převážně zaměřila na rodiny s dětmi, které vysílají děti na tábor pravidelně již několik let. Předpokládám, že odpovědi na otázky č. 5 a 6 mohou být klíčové při zjištění skutečností, zda se tábor podílí na rozvoji osobnosti dítěte. Velmi zajímavé bylo srovnání změn, které respondenti očekávají od dítěte po absolvování tábora se skutečnými změnami v chování, které po táboře u dítěte respondenti pozorují. Otázky „Co od tábora očekáváte“? a „Které z výše uvedených možností se vám po absolvování tábora potvrdily“?

Z výsledku grafu je patrné, že nejčastěji volenou variantou rodičů, kterou očekávají od tábora, je: „Snaha udržet dítě v kolektivu, který preferuje morální hodnoty a udržet jej stranou od škodlivých jedinců v okolí“. Tuto možnost očekává 6,3% respondentů a potvrzuje 4,55% respondentů. Druhou nejvíce volenou možností je: *Dítě navazuje kontakt se širším okolím*. Tuto hypotézu předpokládá 2,45% a potvrzuje 1,75% respondentů. Další volby možností výběru jsou téměř vyrovnané. *Dítě má vyhraněný zájem, je nutné ho rozvíjet....* 1,75% respondentů, tento předpoklad se potvrzuje v 1,4%. *Dítěti je třeba vštípit řád, doma se to nedaří...1,4%*, potvrzuje 0,75%. Zajímali mě i další skutečnosti, které rodiče u dítěte po absolvování tábora pozorují. Bohužel této možnosti využil jen jeden respondent. Pro zajímavost uvádím odpověď tohoto respondenta: „*Dítěti přináší dítěti nové poznatky*“. V grafu se objevuje ve sloupci s hodnotou 0,35%. Tuto možnost respondent již nevedl v potvrzených změnách u dítěte.

Graf č. 5 Co od tábora očekáváte a které z výše uvedených možností se vám po absolvování tábora potvrdily ?

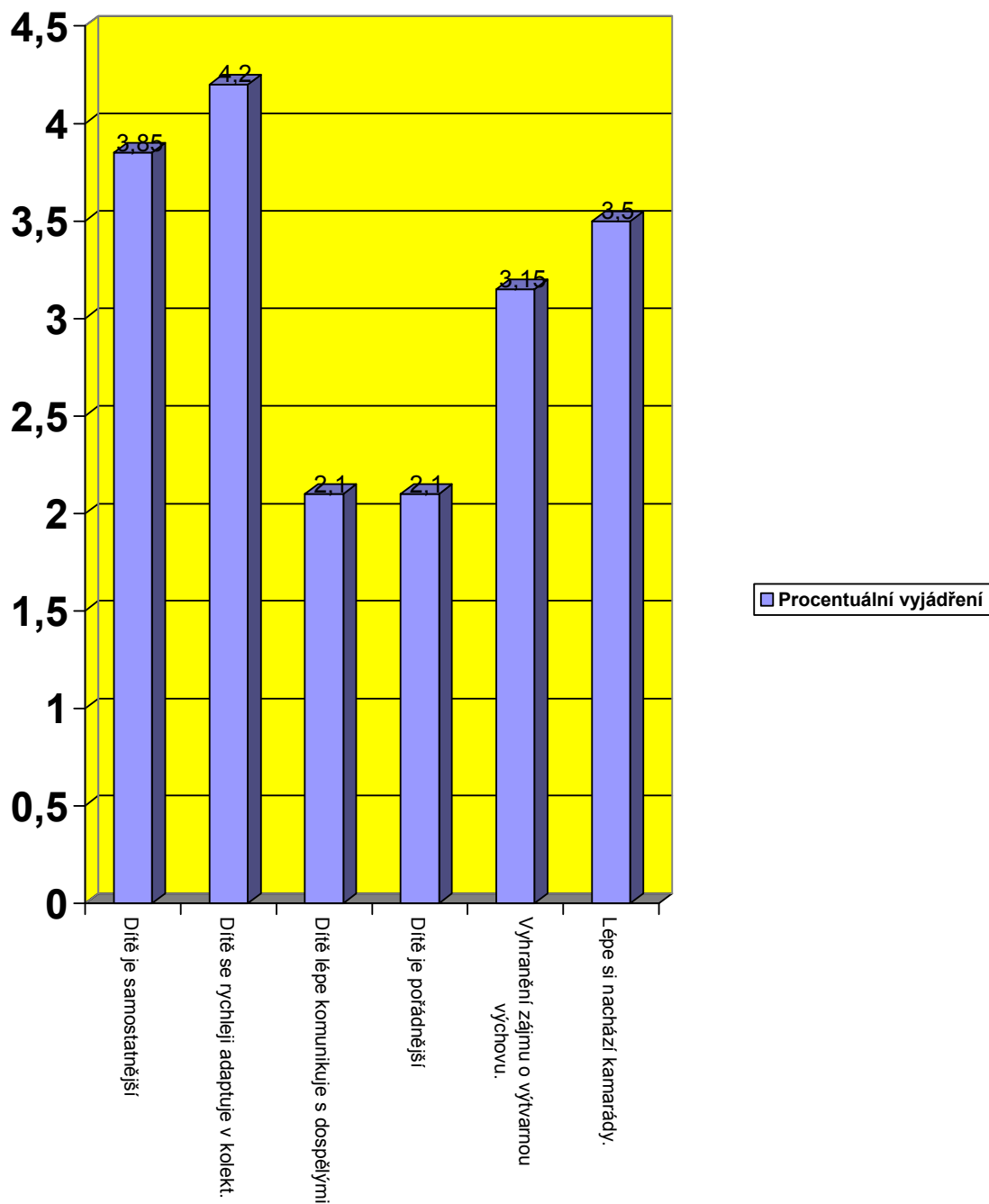

Další změny, které pozorovali respondenti u dítěte po absolvování tábora, uvedené v dotazníku, zachycuje graf č. 6.

- Téměř 50% odpovědí pozorovaných změn u dítěte, je rychlejší adaptace v kolektivu.

- 3,85% odpovídá, že je dítě po absolvování tábora samostatnější.
- 3,15% u dítě se vyhranil zájem o výtvarnou výchovu.
- Dítě si lépe si nachází kamarády vidí 3,5% respondentů.
- 2,1% respondentů uvádí, že dítě je pořádnější a lépe komunikuje s dospělými.

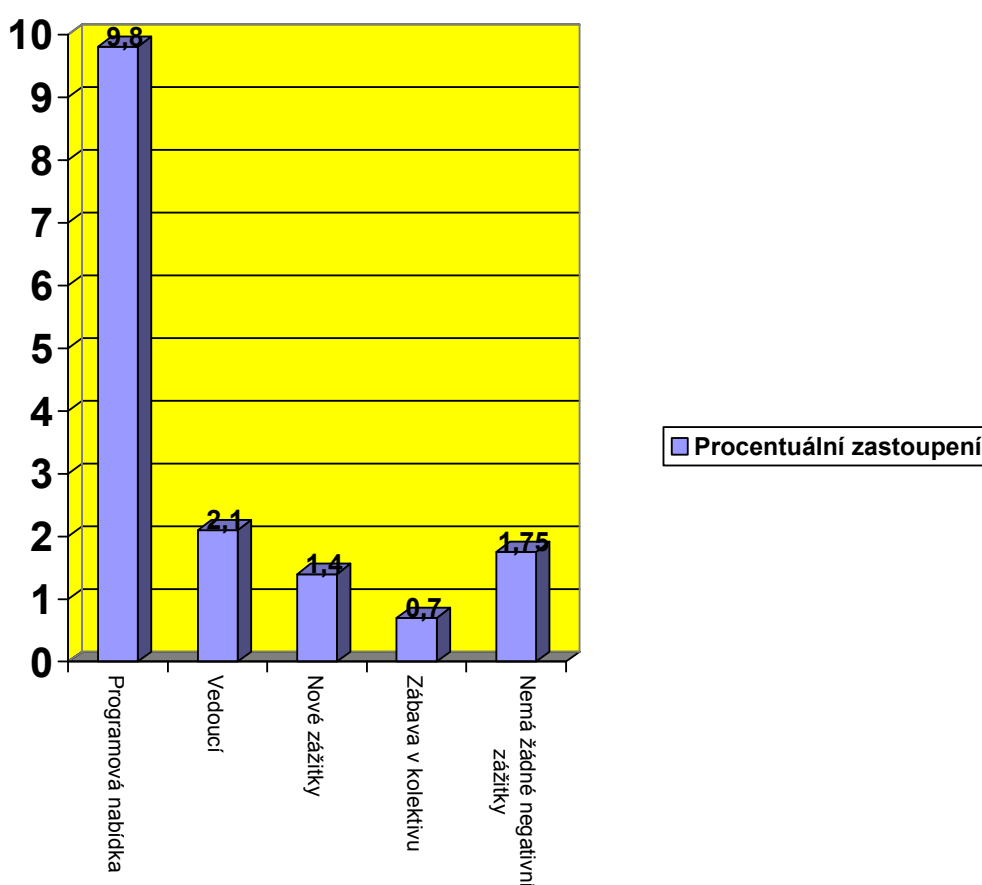
Graf č. 6 Další změny, které pozorovali respondenti u dítěte po absolvování tábora

Potěšily mě odpovědi na otázku „Na jaké zážitky dítě nejraději vzpomíná“?

- 9.8% dítě na táboře vzpomíná na programovou nabídku tábora (hry, výtvarná činnost)
- 2,1% vzpomíná na oddíloví vedoucí.
- Nových zážitků se dočkalo 1.4%.
- 1.75% dětí respondentů nemá žádné negativní zážitky. Respondent uvádí, že „Chlapec jezdí rád a sám chce jet znovu. Myslím si, že jsou to ty nejlepší reference na vámi pořádaný tábor“.
- 0.7% vzpomínali na zábavu v kolektivu a táborové partě táborníků.

Graf č. 7 Na jaké zážitky dítě vzpomíná?

O vyplnění dotazníku jsem požádala převážně rodiče dětí, které posílají na tábor pravidelně. Podle mého názoru jen takový rodič může objektivně odpovědět na otázky v dotazníku. Největší význam přikládám otázkám 4 - 6, protože jejich rozsah může sloužit jako podklad pro téma této bakalářské práce. Šetření se účastnilo 35 rodin s dětmi. Z toho 9,1% (což je 26 rodin) z dotazovaných rodin posílá dítě na tábor pravidelně a 3,15% dětí (9) se pravidelně tábora nezúčastňuje. Při výběru tábora preferují respondenti kvalitu nabízených služeb před cenou tábora.

Respondenti potvrdili hypotézu, že tábor se podílí na rozvoji osobnosti dítěte.

10,15% respondentů si myslí, že cena tábora neovlivňuje kvalitu tábora, dražší tábor nemusí být zárukou kvalitnější programové nabídky tábora. Že vyšší cena tábora je zárukou jeho kvality, potvrdilo 2,7% respondentů. Cena tábora je při jeho výběru rozhodující, na tuto skutečnost neodpověděl žádný respondent.

Pro respondenty jsou hlavními kritérii při výběru tábora tyto skutečnosti. Nejvíce záleží na tom, kdo tábor pořádá. Více než 50% respondentů preferuje organizace, které celoročně pracují s dětmi. U organizace, která pořádá tábor tradičně, je velmi pravděpodobné, že oddíloví vedoucí, kteří jezdili na tábor už jako děti, se postupně se stali instruktory a vedoucími a svoji kvalifikaci a zkušenosti si postupně rozšiřují.

Nelze se tedy držet pravidla, že dražší cena tábora je předpokladem pro kvalitní tábor. Náklady a tedy i ceny různých provozovatelů mohou velmi lišit. Porovnat ceny různých táborů není tak jednoduché, jak se může na první pohled zdát. Je třeba brát v úvahu druh ubytování dětí (stany, budova...), program tábora (turistika, jazykový tábor...) a další kritéria. Vzhledem k různým délkám táborů je vhodné porovnávat ceny za jeden den tábora. Cena tábora by měla zahrnovat náklady související s programem, jeho organizačním zajištěním i pojištěním dětí, všechny táborové akce (celodenní výlety a vstupy např. na koupaliště či výstavy, při jezdeckých táborech hodiny jízdy na koni nebo půjčení potřebného vybavení). Doplácení mnoha podobných "drobností" cenu tábora výrazně zvyšuje. Co očekávají rodiče, pokud své dítě posílají na tábor? Jaký vliv má tábor na osobnost dítěte? Vyhodnocením odpovědí na otázku: „Co rodiče od tábora očekávají“? Očekávané vlivy tábora na osobnost dítěte jsem porovnávala s tím, co respondenti u dětí po absolvování tábora pozorovali a které se jim po absolvování dětského tábora potvrdily? Snahou většiny rodičů při výběru tábora je, udržet dítě v kolektivu, který preferuje morální hodnoty a který ho ochrání od škodlivých jedinců v okolí. Druhou nejvíce volenou variantou je, že dítě po táboře navazuje kontakt se širším okolím. Další z volby při výběru jsou téměř vyrovnané. Dítě má vyhraněný zájem, je nutné ho rozvíjet a dítěti je třeba vstípit řád, protože doma se to nedaří. Přinese dítěti tábor něco nového, mění se jeho osobnost po absolvování tábora? Správný tábor formuje dětské hodnoty a životní postoje a je pro dítě přínosem ve všech směrech. Na tábor dítě neodjede jen přečkat pár dní prázdnin. Tábor by měl rozvíjet osobnost dítěte a přinášet mu kromě zážitků z programu také možnost rozvoje znalostí a zkušeností. Na správném táboře se dítě naučí řešit řadu problémů bez rodičů s pomocí vedoucích. Kromě samostatnosti získávají také potřebnou sebedůvěru, odvalu a chuť vyjadřovat svoje názory a řadu dalších vlastností, které mohou využít ve škole i v běžném životě.

Změny osobnosti, které se u dětí respondentů po absolvování tábora projevily, a to téměř v 50%, jsou rychlejší adaptace v kolektivu, samostatnost, vyhraněnost zájmu o výtvarnou výchovu, dítě si lépe nachází kamarády, je pořádnější a lépe komunikuje s dospělými.

6.1.3. Potvrzení hypotéz

Pro ověření hypotéz bylo použito dotazníkové metody. Dotazník byl konstruován v papírové podobě, byl anonymní a jeho zpracování vyžadovalo zhruba 15 minut času. Ze zjištěných výpočtů stanovisek respondentů bylo možné říci, že hypotézy H1, H2 a V1 se potvrdily. Při výběru tábora preferují respondenti kvalitu nabízených služeb před cenou tábora. Rozmanitá nabídka činností na táboře se podílí na rozvoji osobnosti dítěte. Cena tábora neovlivňuje kvalitu tábora, dražší tábor nemusí být zárukou kvalitnější programové nabídky tábora. Záměrem do budoucna je provádět výzkum spokojenosti rodin s dětmi s využitím elektronického programu.

6.1.4. Praktická doporučení na závěr

Tábor je jedinečným způsobem odpočinku dětí od stereotypů všedních dní, dává dětem prostor k soutěživosti a může je naučit i samostatnosti, týmové spolupráci a vůbec řadě dalších užitečných vlastností. Má předem připravený různorodý program, který dává dětem dostatek prostoru pro seberealizaci. Náročnost táborového programu nesmí žádné děti vyřazovat pro jejich menší znalosti nebo schopnosti. Hlavní součástí programu tábora je celotáborová hra, která se prolíná celým programem a veškerým táborovým děním. Její motivace a zaměření je většinou patrné již z názvu tábora. Pořadatel by měl být důvěryhodným subjektem, proto může doložit případná dobrozdání. V případě neziskového sektoru, např. Statut uznané nestátní neziskové organizace pro oblast práce s dětmi a mládeží.

Osm zásad pro dobrého provozovatele tábora:

- Kvalifikované vedení.
- Zajímavý program.
- Bezpečnost.
- Vhodné prostory.
- Zdravotní zabezpečení.
- Dostatek informací pro všechny.
- Rozvíjení osobnosti dítěte.
- Důvěryhodný pořadatel.

Smysl táborů pro veřejnost vidím ve třech hlavních rovinách:

- Tábor je pro dítě rekreací a odpočinkem se spoustou lidí, kteří se o něj starají.
- Tábor je socializací, výchovou k samostatnosti. Děti se učí reagovat na změnu prostředí, učí se hledat nové autority, nové kamarády a své místo v neznámém kolektivu. V neposlední řadě se učí též správným společenským kontaktům s opačným pohlavím.
- Tábor přináší dětem nové podněty, možnost vyzkoušet si činnosti, ke kterým by se jinak těžko dostaly – různé sporty, výtvarné činnosti, divadlo, zpěv, tanec, zálesáctví, rukodělné práce a mnoho dalších. Poskytuje možnost srovnání se svými vrstevníky, objevovat svůj talent či naopak své slabé stránky. V mnoha případech takto objevený zájem vydrží i dlouho po táboře a může přispět k rozvoji mladé osobnosti.

7. Závěr

Snahou autora bylo přiblížit problematiku organizačního zajištění táborů každému koho se dotýká v rámci vykonávané profese, či jen z vlastního zájmu o tuto problematiku. Práce vznikla na katedře školského managementu, protože uspořádání jakékoliv akce vyžaduje důsledné uplatňování základních manažerských funkcí a jedná se s lidmi, vyžaduje to i uplatnění manažerských dovedností. Každý, kdo tábor pořádá, mi jistě dá zapravdu, že se jedná o situaci, kterou je možné charakterizovat těmito body:

- legislativně špatně ošetřeno
- finančně špatně hodnoceno
- nezájem části populace
- obtížná účast pro sociálně slabší rodiny dětí
- velká finanční odpovědnost
- riziko

Tato práce nemůže být ani přes maximální snahu všemocným vzorem, tolik asi všemi hledaným „rastrem“, který stačí vyplnit. Práce má za úkol ukázat vše, co s pořádáním táborů souvisí; ulehčit situaci pořadatelům tábora, kteří se musí orientovat ve spoustě dalších předpisů, které souvisejí s organizačním zajištěním tábora. Zorganizování opravdu dobrého tábora se zcela určitě vrátí ve spokojenosti dětí, jejich rodičů a také ve faktu, že tato práce nám pomůže obstát v konkurenčním prostředí dnešního školství. Důkazem popularity zavedených táborů může být nejen dlouhý seznam dětí, které se na tábory každoročně vrací, ale také seznam těch, kteří tu působili či působí ve funkci oddílových nebo hlavních vedoucích.

8. Seznam použité literatury

- Beran, V.; Kasíková, H.: RAADCE UČITELE. Praha: Raabe, 1998.
- Burda, J., Šlosarová, V. a kol. *Tábory a další zotavovací akce*. Praha: NIDM MŠMT, 2008. s. 7 -11. ISBN 978-80-86784-59-5.
- Drucker, P.: *Nové reality*. Praha: Management Press, 1995.
- Drucker, P.: *To nejdůležitější z Druckera v jednom svazku*. Praha: Management Press, 2002.
- Drucker, P. : *Věk diskontinuity*. Praha: Management Press, 1994.
- Hájek, B., Harmach, J., Hoffmann, O., Jíra, O., Jírová, H., Krtička, K., Rampouchová, J., Veselý, V., 2004: *Děti, vedoucí, volný čas*, Praha, ISBN 80-86784-06-1.
- Hájek, B., Pávková, J., a kolektiv, 2003: *Školní družina*. Portál s.r.o., Praha, ISBN 80-7178-927-5.
- Hofbauer, B., 2004: *Děti, mládež a volný čas*. Portál, Praha, ISBN 80-7178-927-5.
- Koontz, H.; Weihrich, H.: *Management*. Praha: East Publishing, 1998.
- Macek, M., Vidlařová, H., Hájek, B., Jindra, J., Tuček, J., 1998: *Střediska pro volný čas*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, odbor pro mládež, Praha.
- Souhrn metodických textů k vybraným problémům činnosti domů dětí a mládeže a stanic zájmových činností.
- Prášilová, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003.
- Průcha, J.: *Moderní pedagogika. 2., upravené a doplněné vydání*. Praha: Portál, 2002.
- Sokol, J. *Filosofická antropologie*. Praha: Portál, 2002.
- Světlík, J.: *Marketingové řízení školy*. Praha: ASPI, 2006.
- Světlík, J.: *Marketing školy*. Zlín: ELKA ZLÍN, 1996.
- Veber, J.: *Základy managementu pro střední školy*. Praha: Fortuna, 2003.

Internetové adresy:

www.bozpinfo.cz

www.ceskaskola.cz

www.msmt.cz

www.nidm.cz

<http://www.letni-tabory.cz/>

<http://www.ymca.cz/>

Přílohy:

Přílohy ke směrnici o organizačním zajištění zotavovací akce:

F1

Přihláška dítěte do školy v přírodě

Přihlašuji mého syna (dceru) _____ na zotavovací akci v _____, termín _____.

Souhlasím s uvedením osobních údajů mého dítěte pro potřeby ubytovatele (jméno, adresa, rodné číslo, datum narození) ve smyslu zákona č. 101/2000Sb. o ochraně osobních údajů. Účastnický poplatek ___ Kč zaplatím do týdne po podání přihlášky na účet školy. Při odhlášení dítěte z účasti na škole v přírodě uhradím případné storno poplatky a výdaje, které vzniknou škole v souvislosti se zrušením přihlášky. V případě zvláštních okolností, zejména onemocnění mého dítěte zajistím jeho okamžitý individuální odvoz domů, ještě před stanoveným termínem společného návratu. Telefonní čísla, na kterých se s námi můžete po dobu zotavovací akce kontaktovat:

Jsem si vědom(a) toho, že do školy v přírodě nemůže být vyslán účastník, jehož zdravotní stav by mohl být tímto pobytem ohrožen a účastník, který by mohl zdravotně ohrozit ostatní žáky. Písemné prohlášení o těchto skutečnostech odevzdám před odjezdem.

Upozorňuji na tyto zdravotní problémy mého dítěte, na které je třeba brát zvláštní zřetel: (astma, alergie, omezení při tělesných cvičeních, diabetes,...)

Při odjezdu do školy v přírodě odevzdám očkovací průkaz, průkaz zdravotní pojišťovny, potvrzení o bezinfekčnosti, léky, které dítě pravidelně užívá (uved'te zde jejich přehled a také způsob užívání).

V _____ dne _____

podpis zákonných zástupců žáka

F2

PROHLÁŠENÍ ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ DÍTĚTE

Prohlašuji, že mé dítě _____ nar. _____
je způsobilé zúčastnit se zotavovací akce v _____
od _____ do _____

Prohlašuji ve smyslu § 9 odst. 1, zákona č. 258/2000 o ochraně veřejného zdraví v platném znění, že ošetřující lékař nenařídil výše jmenovanému dítěti, které je v mé péči, změnu režimu, dítě nejeví známky akutního onemocnění. a okresní hygienik ani ošetřující lékař mu nenařídil karanténní opatření. Není mi též známo, že by v posledních 14 dnech před odjezdem do školy v přírodě přišlo toto dítě do styku s osobami nemocnými infekčním onemocněním nebo podezřelými z nákazy. Jsem si vědom(a) právních následků, které by mne postihly, kdyby toto mé prohlášení bylo nepravdivé.

V _____ dne _____

podpis zákonných zástupců dítěte

F3

Organizace _____ dále jen odběratel, tel. _____

DIČ _____, bankovní spojení _____

zastoupená _____

a

dodavatel _____ adresa _____

tel _____, fax _____ IČO _____, bankovní spojení _____

zastoupený (jméno, funkce) _____

uzavírají spolu tuto

SMLOUVU S PROVOZOVATELEM ZAŘÍZENÍ O ZAJIŠTĚNÍ zotavovací akce

1. Dodavatel zajistí ubytování a stravování v objektu _____

v termínu od _____ do _____

Cenová kalkulace	žáků	na osobu a den	dospělých	na osobu a den	Celkem
Ubytování		Kč		Kč	
Stravování		Kč		Kč	

Náklady na ubytování a stravování budou účtovány podle skutečného počtu žáků a pedagogického doprovodu, nahlášeného po příjezdu.

3. Pobyť organizace v objektu:

	den	hodina	strava začíná (končí) jídlem
nástup			
ukončení			

4. Dodavatel prohlašuje, že uvedený objekt splňuje hygienické podmínky ubytovacího a stravovacího zařízení a podmínky pro zabezpečení výchovy a výuky v souladu s vyhláškou č. 106/2001Sb, dále splňuje nároky bezpečnosti práce a protipožární ochrany. Dodavatel dále prohlašuje, že používaná voda je z vodovodu pro veřejnou potřebu. Pokud je voda získávána z jiného zdroje, dodavatel jako přílohu této smlouvy doloží protokol o kráceném rozboru jakosti pitné vody dle ustanovení §8 zákona č. 258/2000Sb. o ochraně veřejného zdraví a stanovisko hygienického orgánu, že voda je pitná (nejméně jeden měsíc před konáním akce).

Dodavatel prohlašuje, že uvedený objekt splňuje podmínky pro zabezpečení výchovy a výuky, zejména dostatek výukových místností. Pobyt zotavovací akce nebude narušen ubytovacími nebo restauračními službami pro cizí osoby. Pro ubytování zdravotníka bude zdarma vyčleněn zvláštní pokoj, který bude zároveň ošetrovnou a další pokoj jako izolace pro nemocné.

5. Nejbližší lékařskou péči poskytuje _____ (doplní dodavatel), adresa, telefon.

6. Stravování účastníků zotavovací akce zajistí dodavatel v souladu se zvláštními nároky na výživu dětí (svačiny, dostatek ovoce, zeleniny, mléčných výrobků, pitný režim..) a po dohodě s vedením školy v přírodě, se kterým předem sestaví jídelníček.

7. Dodavatel umožní pověřeným pracovníkům objednatele možnost kontroly zařízení objektu, které souvisejí s poskytovanými službami, zejména s přípravou a výdejem stravy.

8. Dodavatel dále zajistí:

(autobus, autobus zdarma, exkurze, balíčky na cestu,...)

9. Úhrada pobytu bude provedena bezhotovostně, záloha ve výši _____ Kč bude zaplácena do termínu _____, zbytek bude proplacen do 14 dnů po doručení faktury škole. Záloha předem může být proplácena ve výši maximálně 50 procent předpokládané celkové částky. Případné sankce a penále při prodlení s úhradou se nesjednávají.

dodavatel

objednatel

F4

ZŠ

UČEBNÍ PLÁN ŠKOLY V PŘÍRODĚ V

Školní rok:

Třída:

DEN	DOPOLEDNE	ODPOLEDNE	VEČER

F5

Organizace:

REŽIM DNE zotavovací akce

Školní rok:

Třída:

		Rozpis služeb pracovníků v jednotlivých dnech zotavovací akce (doplň datum)							
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
noc									

F6

ZPRÁVA O PRŮBĚHU ZOTAVOVACÍ AKCE

Školní rok

Počet žáků:

Pedagogové (jmenovitě):

Externí zaměstnanci (funkce):

Vyúčtování akce:

Doprava:

Ubytování:

Strava:

Mzdy doprovázejících osob nad úvazky:

Ostatní osobní náklady:

Odvody soc. a zdr. pojištění:

Různé:

Výdaje celkem:

Příspěvek

- od rodičů

- dotace

Příjmy celkem

S rozdílem bylo naloženo:

S vyúčtováním byli rodiče seznámeni dne:

Hodnocení akce (úroveň ubytování, úroveň stravy, vhodnost objektu pro pořádání akce, zda byly nutné dodatečné výlohy, doporučení pro další období, cenové relace, denní penze, nemocnost účastníků, přednášky, besedy, akce pro žáky)

Oznámení hygienické stanici v místě konání zotavovací akce

V _____ dne _____

Č.j.:

Krajská hygienická stanice:

Oznamujeme Vám podle odst. (3) § 8 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví v platném znění, že naše škola pořádá školu v přírodě ve Vašem kraji:

1. Adresa objektu:

2. Termín:

3. Počet účastníků:

4. Zabezpečení akce pitnou vodou a stravování účastníků je řešeno dodavatelsky, firmou, se kterou byla uzavřena smlouva zahrnující ubytování a stravování:

název firmy:

adresa:

jméno odpovědného pracovníka:

telefon:

5. Pedagogický pracovník školy pověřený vedením školy v přírodě (jméno, mobilní telefon):

(hranaté razítko)

(podpis)

titul, jméno, příjmení

ředitel školy

Oznámení lékaři v místě konání akce §11, odst 1, písm e) zákona č. 258/2000 Sb.

V _____ dne _____

Č.j.:

Věc: oznámení o konání zotavovací akce ve Vašem obvodu

Podle ustanovení §11, odst. 1, písm. c) zákona č. 258/2000Sb. o ochraně veřejného zdraví Vám oznamuji, že pořádáme školu v přírodě v objektu, který se nachází ve vašem lékařském obvodu:

Adresa objektu:

Termín:

Počet účastníků:

Pedagogický pracovník pověřený vedením školy v přírodě:

Dále Vám sděluji, že jsme zajistili všechny požadavky na základní péči o zdraví dětí, podle §11, odst. 1, písmena a),b), d) a e) zmíněného zákona, tzn.: základní péči o zdraví všech účastníků způsobitou fyzickou osobou (zdravotníkem); vybavení lékárničky a vedení zdravotnického deníku a seznamu účastníků a uložení těchto záznamů, informovanost rodičů.

Zdravotní péči pro školu v přírodě jsme zajistili tak, abychom byli zcela soběstační. Předpokládáme, že požadavky na Vás se omezí na minimum, pokud možno pouze na tuto oznamovací povinnost.

Děkuji za pochopení

(hranaté razítko)

(podpis)

titul, jméno, příjmení

ředitel školy

Instruktaž pracovníků činných na akci , § 11, odst 2) zákona č. 258/2000 Sb.

V _____ dne _____

Č.j.:

Fyzické osoby činné na zotavovací akci:

v místě (adresa):

termín:

byly instruovány o o hygienických požadavcích na tyto akce a o předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a jiných poškození zdraví, a poskytování první pomoci ve smyslu ustanovení §11, odst 2 zákona č. 258/2000Sb. o ochraně veřejného zdraví.

Dále byly seznámeny s právními předpisy:

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů

Směrnice školy k ŠvP a vnitřní řád školy

Datum instruktáže:

Podpisy účastníků instruktáže:

Podpis hlavního vedoucího pověřeného řízením zotavovací akce:

Vzor potvrzení o zdravotní způsobilosti dítěte k účasti na zotavovací akci a škole v přírodě

(§9, odst. 1. zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví)

Jméno, popřípadě jména a příjmení posuzovaného dítěte

datum narození.....

adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu

Část A) Posuzované dítě k účasti na škole v přírodě nebo zotavovací akci

je zdravotně způsobilé *)

není zdravotně způsobilé *)

je zdravotně způsobilé za podmínky (s omezením)

*)

Posudek je platný 12 měsíců od data jeho vydání, pokud v souvislosti s nemocí v průběhu této doby nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti.

Část B) Potvrzení o tom, že dítě

se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním ANO - NE

je proti nákaze imunní (typ/druh)

má trvalou kontraindikaci proti očkování (typ/druh)

je alergické na

dlouhodobě užívá léky (typ/druh, dávka)

datum vydání posudku

podpis, jmenovka lékaře

razítko zdrav, zařízení

Poučení: Proti části A) tohoto posudku je možno podat podle ustanovení § 77 odst. 2 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, návrh na jeho přezkoumání do 15 dnů ode dne, kdy se oprávněné osoby dozvěděly o jeho obsahu. Návrh se podává písemně vedoucímu zdravotnického zařízení (popř. lékaři provozujícímu zdravotnické zařízení vlastním jménem), které posudek vydalo. Pokud vedoucí zdravotnického zařízení (popř. lékař provozující zdravotnické zařízení vlastním jménem) návrhu nevyhoví, předloží jej jako odvolání odvolacímu orgánu.

Jméno, popřípadě jména a příjmení oprávněné osoby

Vztah k dítěti

Oprávněná osoba převzala posudek do vlastních rukou dne

podpis oprávněné osoby

Vybavení lékárníčky:

Minimální rozsah vybavení lékárníčky pro zotavovací akce pro děti a pro školy v přírodě

I. Léčivé přípravky (pouze ty, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis)

tablety nebo čípky proti bolestem hlavy, zubů (analgetika)

tablety nebo čípky ke snížení zvýšené teploty (antipyretika)

tablety proti nevolnosti při jízdě dopravním prostředkem (antiemetika)

živočišné uhlí

nosní kapky na uvolnění nosních dýchacích průchodů (otorinolaryngologika)

kapky, roztok (sirup) nebo tablety proti kašli (antitusika, expektorancia)

kloktadlo pro dezinfekci dutiny ústní a při bolestech hltanu (stomatologika)

mast nebo sprej urychlující hojení např. popálenin (dexpantenolový sprej)

oční kapky nebo oční mast s dezinfekčním účinkem, oční voda na výplach očí (oftalmologika)

mast nebo gel při poštípaní hmyzem (lokální antihistaminika)

tablety při systémové alergické reakci (celková antihistaminika)

přípravek k dezinfekci kůže a povrchových ran

dezinfekční prostředek na okolí rány

inertní mast nebo vazelína

II. Obvazový a jiný zdravotnický materiál

gáza hydrofilní skládaná kompresy sterilní, různé rozměry

náplast na cívce, různé rozměry

rychloobvaz na rány, různé rozměry

obinadlo elastické, různé rozměry

obvaz sterilní, různé rozměry

obinadlo škrťící pryžové

šátek trojcípý

vata obvazová a buničitá

teploměr lékařský

rouška resuscitační

pinzeta anatomická

pinzeta chirurgická rovná

lopatky lékařské dřevěné

lékařské rukavice pryžové

rouška PVC 45 x 55 cm

dlahy pro fixaci, různé rozměry

III. Různé

nůžky

zavírací špendlíky, různé velikosti

záznamník s tužkou

svítilna/baterka, včetně zdroje

Závěrečná ustanovení

Kontrolou provádění ustanovení této směrnice je statutárním orgánem školy pověřen zaměstnanec:

O kontrolách provádí písemné záznamy

Zrušuje se předchozí znění této směrnice č.j.: _____ ze dne. Uložení směrnice v archivu školy se řídí spisovým řádem školy.

Směrnice nabývá účinnosti dnem : _____

V _____ dne _____

(hranaté razítko)

(podpis ředitele školy)

titul, jméno, funkce

ředitel organizace:

Pokyny k odjezdu pro rodiče:

K odjezdu přineste:

- vyplněné potvrzení o bezinfekčnosti – s datem ke dni odjezdu (vzor v příloze)
 - očkovací a zdravotní průkaz
 - kartičku zdravotní pojišťovny nebo její kopii
 - posudek o zdravotní způsobilosti dítěte vyplněný lékařem - potvrzení má platnost 1 rok, po táboře bude vráceno k dalšímu použití (vzor v příloze)
 - regulační poplatek 60,- Kč na lékařské prohlídce (při nevyčerpání vráceno)
- Tyto doklady jsou nutné k nástupu dítěte na tábor – bez nich nemůže odjet !!!*

Kde nás najdete?

.....

Adresa tábora zní:

V případě Vašeho zájmu a možností – aktuality a fotodokumentaci

z táborů z let minulých naleznete na adrese:

<http://.....cz> nebo www.....cz

Cena: _____ Kč. Zaplatte prosím nejpozději do _____ a ústřížek přeložte ke kontrole vedoucímu u odjezdu. Při odhlášení bez vážných důvodů Vám bude vrácen poplatek po odečtení stornovacích poplatků.

Pro případný kontakt uvádíme telefony platné po dobu tábora

V _____ dne _____

podpis rodičů

Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte k účasti na zotavovací akci a škole v přírodě

Jméno, popřípadě jména a příjmení posuzovaného dítěte.....

.....

....

datum narození

.....

adresa místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu.....

.....

....

Část A) Posuzované dítě k účasti na škole v přírodě nebo zotavovací akci

a) je zdravotně způsobilé *)

b) není zdravotně způsobilé *)

c) je zdravotně způsobilé za podmínky (s omezením)

*)

Část B) Potvrzení o tom, že dítě

a) se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním ANO - NE

b) je proti nákaze imunní (typ/druh).....

c) má trvalou kontraindikaci proti očkování (typ/druh)

.....

d) je alergické na.....

e) dlouhodobě užívá léky (typ/druh, dávka).....

datum vydání posudku

podpis, jmenovka lékaře
razítko zdrav. zařízení

Poučení: Proti části A) tohoto posudku je možno podat podle **ustanovení § 77 odst. 2 zákona č. 20/1966 Sb.**, o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, návrh na jeho přezkoumání do 15 dnů ode dne, kdy se oprávněné osoby dozvěděly o jeho obsahu. Návrh se podává písemně vedoucímu zdravotnického zařízení (popř. lékaři provozujícímu zdravotnické zařízení vlastním jménem), které posudek vydalo. Pokud vedoucí zdravotnického zařízení (popř. lékař provozující zdravotnické zařízení vlastním jménem) návrhu nevyhoví, předloží jej jako odvolání odvolacímu orgánu.

Jméno, popřípadě jména a příjmení oprávněné osoby.....

Vztah

k dítěti.....

Oprávněná osoba převzala posudek do vlastních rukou dne

.....

podpis oprávněné osoby

Posudek byl oprávněné osobě do vlastních rukou doručen dne

(stvrzuje se příloženou „doručenkou“).....

*) Nehodící se škrtněte. “.

Ukázka celotáborové hry pro děti ve věku od 5 do 9 let:

Název hry: Na indiánské stezce.

Místo konání tábora:

Motivace a obsah hry:

Na indiánské stezce (cesta za zmizelým pokladem).

Věk dětí : Mladší kategorie, děti ve věku od 5-9 let.

Průběh hry :

Hra se skládá z etap. Každá etapa znamená jednu oblast života indiánů.

Průběžné hodnocení :

Podle umístění v jednotlivých etapách budou hodnoceny korálky, jejichž barva bude mít různou barvu (1. místo, 2. místo, 3. místo).

Korálky se budou navlékat na sluneční paprsek (provázek).

Hodnocení oddílů:

Body jsou přidělovány do „mluvící kůže“ po vyhodnocení jednotlivých etapových her.

Ukončení hry :

Po závěrečné hře, při které bude objeven poklad, slavnostní nástup.

Odměny :

V průběhu etapových her dostávají družstva různobarevné korálky (podle umístění). Ty postupně navlékají na šňůru (sluneční paprsek).

Ukončení pobytu na táboře – slavnostní vyhlášení výsledků etapových her - všichni keramické medaile s motivem slunce.

Nejlepší družstva - trička s táborovým motivem, keramická sova.

Zahájení hry :

Zahájení hry proběhne 2. pobytový den večer. Po setmění se všichni přemístí k táborovému ohni. Na vyvýšeném místě je umístěna soška boha Slunce. Atmosféru navodíme úvodním textem. Působivé je, když sochu bůžka nasvítíme, popř. zpoza vystupuje kouř.

„Vraťme se teď na chvíli zpět proti času, do dob, kdy ve velké zemi za velikým oceánem, kdesi vysoko v horách žili spokojeně lidé bohaté říše. Byli to prostí, obyčejní lidé, žijící vysoko v nepřístupných skalách pohoří And. Byli to lovci a zemědělci. Žili velmi uzavřeným životem. Pro svou polohu v horách neměli možnost se sblížit s ostatními kmeny. Zato příroda k nim byla hodně štedrá. Byli totiž blízko Slunci, které jim dávalo teplo, světlo, obživu a tedy život. Denně ozařovalo jejich obydlí a páliho do tváří i zad, denně jeho žhavé paprsky dopadaly na půdu této říše. Vše se zde od Slunce třpytilo a zářilo. Lidé Slunci byli vděční a vážili si ho. A snad proto nazvali svou říši Říší Slunce. Vyjděme po stopách této slavné říše, hledejme její odkaz a poselství budoucím věkům. Mnoho z moudrosti této říše platí podnes a může posloužit i nám. Vždyť i nám Slunce dává život i nás hřeje a dává nám potravu“.

1.Úvod:

Vycházka po okolí, vyprávění o indiánech, rozdělení dětí do oddílů, název oddílu (kmene).

Zvolení pokřiku, znaku, vlajky, barevné rozlišení kmenů.

Kdo byli indiáni ?

Původní obyvatelé Ameriky, pojmenoval je Kolumbus, který se mylně domníval, že doplul k břehům Indie.

Typické znaky : černé vlasy, tmavé oči, vystupující lící kosti, pleť žlutohnědá – říkalo se jim „RUDOŠI“, protože si pleť natírali červenou barvou.

Každodenní život :

Indiáni vedli kočovný, polokočovný nebo usedlý život.

Živil se rybolovem, zemědělstvím. Pěstovali kukuřici, fazole, hrách, brambory.

Lovili bizony, buvoly, losy a jeleny, z nich měli kůži, maso.

Z kůže vyráběli šaty, mokašiny.

Oděv žen : šaty z bizona, nohavice, mokašiny

Oděv mužů : nohavice, opasek z kůže

Vyráběli z mědi, hlíny, ze dřeva, tkali látky.

Války indiánů :

Tři druhy boje :

1. Přepadali, cíl přepadů – únosy koní, žen, skalpování
2. Obranné, cíl obranných – ochrana osady před nepřítelem, do boje se zapojili všichni obyvatelé indiánské osady
3. Boje mezi kmeny – příčinou je narušení loveckých území kmene

Taktika boje spočívala v rychlém útoku a rychlém ústupu.

Smyslem bojů je získat slávu, majetek, postup na společenském žebříčku.

K boji používali TOMAHAVK (vrhací zbraň válečníka).

Nejdříve se vyráběli ze dřeva (dřevěné palice), později to byly topory s ostřím z bronzu nebo železa.

Tomahavky se lišily v různých částech Ameriky. Někde měly tvar srpů nebo šavle. V každém případě to byla nebezpečná zbraň.

Bizoni :

Mohutná stavba těla, hřívá za hlavou, silné nohy a kopyta.

Bizoni žili ve stádech v prérii, indiáni je lovili pro kůži na stany a obuv, pro maso jako potravu.

Kdo zabil bizona, byl považován za dobrého lovce.

Lovci lovili bizony luky, oštěpy, později střelnými zbraněmi.

Způsob lovu – bizona stíhali na koních (nebezpečný způsob lovu, kdy pád z koně znamenal jistou smrt pod kopyty zvířat.

Druhý způsob lovu - přiblížili se ke stádu a zabili jen tolik bizonů, kolik potřeboval

Teprve až v 19.stol. docházelo k hromadnému zabíjení stád. Dnes je bizon považován za ohrožený druh.

Mustang:

Zdivočelý kůň, žil v prériích, byl zvyklý na tvrdé podmínky.

Měl hustou hřívu, silné nohy, denně urazil mnoho mil bez potravy.

Indiáni ho užívali pro transport nákladů.

Dnes je také chráněný druh jako bizon.

1. etapa:

Výroba totemu:

Pomůcky : latexové barvy, kmeny stromů, vzory indiánských totemů, motivů

Každý oddíl si najde v lese kmen a vyrobí totem.

Totemy se umístí do kruhu kolem ohniště. Hodnotí se nejhezčí.

Dřevěné sloupy s vyřezávanými podobiznami zvířat, duchů mrtvých vůdců kmene.

Vyráběli je z cedrového dřeva.

Totem plní funkci, jimiž označovali teritorium, ve kterém žili, stavěli je u hrobů, u domů. Byly známkou společenského postavení a bohatství.

Mezioddílová soutěž:

1. Výroba ozdob, náhrdelníků z kaširované hmoty, korálků, indiánské masky – příprava na vyhodnocení masek.

Chochol z peří :

Nejpůsobivější část oděvu válečníka.

Indiáni nosili čelenku s jedním pérem. Péra plnily funkci vyznamenání z boje.

Indiáni chocholu přisuzovali magickou moc – měl chránit bojovníka v boji.

2. Výroba další ozdob indiánů – náhrdelníky z drápů medvěda grizzlyho atd.

Vyhodnocení: hodnotí se nápaditost, barevnost, fantazie, kreativita.

2 Etapa :

Mezioddílová soutěž:

1. Hledání keramických střepů.

Hledání stop po obyvatelích indiánské osady. Indiáni byli skvělými keramiky. Střepy keramiky mají nesmírnou cenu a jsou pýchou všech muzeí na světě. Ty se také vykupují za velké částky peněz. Není nalézt tyto střepy není jednoduché.

Úkolem dětí je nalézt 8 střepů ze vzácné keramické vazy. Až je budou mít, pokusí se je v cíli sestavit a slepit lepidlem. Při hledání se může stát, že některý ze střepů bude chybět a nebude tak stačit k sestavení úplného tvaru nádoby. Hodnotí se čas na sběr střepů a pak doba, za kterou se podaří vázu sestavit. Místo vazy se používají obarvené květináče, takže každé z dětí hledá svoji barvu.

2. Stavba vigvamu.

Obydlí indiánů ve tvaru kužele, indiáni ho vyráběli z kůže bizonů.

Stěny zdobili kresbami, ženy se staraly o oheň v ohništi, které bylo ve středu vigvamu. „Uši“ na horní části stanu zajišťovali větrání.

Kolem ohniště v kruhu seděla vesnická rada a kouřili KALUMET.

Kalumet : dýmka míru

Indiáni ho přechovávali na čestném místě ve vesnici.

Rada kmene ho zapalovala při náboženských obřadech, uzavírání míru, příměří, ochraně před zlými duchy, pro úspěšný lov.

Věřili, že naplňuje člověka moudrostí vedle kalumetu používali i obyčejné dýmky.

Úkolem družstev je postavit indiánské týpí.

Hodnotí se nejhezčí.

3.Vodní etapa:

Kanoe:

Indiánská loď dlabaná z kmene stromu.

Indiáni pluli po jezerech.

Po vzoru starých indiánských kanoí se staví dnes sportovní lodě poháněné jednodílným pádlem.

V jezeře Titicaca je mnoho plovoucích ostrůvků. Protože se jen těžko člověk dostává z jezera na tyto ostrůvky, využijeme mrštnosti.

Štafetový závod.

Pomůcky : novinový papír nebo kartón

Mezioddílová soutěž :

1. Chůze po plovoucích ostrovech. Postupuje se po tvrdých kartónech nebo novinách. Každý jednotlivec postupuje od mety k metě a zpět běží normálně. Na jednom kartónu může stát jen jednou nohou, druhý kartón přesouvá rukama v předklonu. Země vedle kartónů se nesmí nikdo dotýkat. Po položení druhého kartónu na něj položí i svou druhou nohu.

Vyhrává družstvo s nejrychlejším časem.

2. Výlov zlatých kamínek z vody (štafeta).

Pomůcky : kameny natřené zlatou nebo bronzovou barvou

Z každého družstva vybíhá jeden hráč do vody, na výlov kamene má nejdéle 30 sec. Kámen vynese z vody. Ukládá na místo označené barvou jeho družstva. To je pokyn pro dalšího člena družstva, aby ve výlovu pokračoval. Hra končí vystřídáním se všech hráčů družstva. Kameny, které družstva vynesou z vody, se sečtou. Pokud jsou počty shodné, hodnotí se čas, za který úkol družstvo splnilo.

4. Etapa :

Způsob komunikace indiánů :

Pomůcky: tyče pro každé družstvo jedna, na nich jsou přivázány barevné šňůry.

„Život bez písma si dnes nedovedeme představit. Písmo se od prvních začátků vyvíjelo více jak 5 tisíc let.

Písmo umožňuje lidem, aby se dorozumívali mezi sebou na velké vzdálenosti, aby mohli předávat své znalosti a zkušenosti i budoucím generacím. Vznikalo většinou tam, kde bydlelo více lidí a kde se hodně obchodovalo se zbožím. Lidé se museli nějakým způsobem mezi sebou domluvit a zaznamenat si potřebné údaje.

„Indiáni používali uzlové písmo, říkalo se mu KIPU – Quiqu-quicha znamená uzel.

Kipu jsou dodnes pro nás nesrozumitelné a zůstávají mrtvými provázky. Dlouho se kipu považovalo za indiánské písmo, ale není to pravda. Kipu vlastně vzniklo z potřeby zapamatovat si různé číselné údaje.

Co se vlastně sčítalo ? Pravidelně se sčítal lid, domácí zvířata, zásoby ve vlastních sýpkách, velikost vojska, počet zbraní, dobytá území.

Kipu bylo jen pomůckou, která měla pomáhat paměti. Všechny kipu byly provázeny slovním výkladem, bez kterého by jejich smysl byl nejasný. Kipu si indiáni předávali také mezi jednotlivými kmeny. To obstarávali poslové, kteří k tomu byli cvičeni. Museli být nejen dobrými běžci, ale museli mít také dobrou paměť. Učili se totiž texty nazpaměť.

Jak KIPU vypadalo ?

Na první pohled to byla docela obyčejná šňůra s mnohabarevnými střapci a uzly. Dohromady však tvořil kipu zajímavý početný systém.

Hlavní šňůra – ve vodorovné poloze, dlouhá silná šňůra, několik desítek cm dlouhá a na ní byly uvázány provázky s uzlíky.

Provázky – byly to tenčí provázky různých barev podle zajímavého klíče. Na nich v různých vzdálenostech od sebe byly uvázány uzlíky, které představovaly čísla.

Uzly-uzlíky se vázaly jako jednoduché očko, osmička ale i jako převinutá očka.“

Mezioddílová soutěž:

1. Vedoucí naváže na tyč barevné šňůry. Z každého družstva vyběhne jeden, který na šňůře udělá uzel. Vrací se ke družstvu, vybíhá další. Tak se vystřídají všichni členové družstva. Vyhrává nejrychlejší družstvo.

Indiáni ovládali způsob komunikace na velkou vzdálenost.

Kouřové znaky ve dne a oheň v noci.

Na bližší vzdálenosti dávali smluvená znamení bílou košilí.

Znakovou řeč znali všechny severoamerické kmeny (používali minerály, rostliny).

2. Kipu ze šišek :

Úkolem každého družstva je nasbírat co největší množství šišek. Vyhrává družstvo, které vytvoří nejdelší zprávu.

5. Etapa :

Noční hra:

Pomůcky : pastelky, papíry

Jednoho den se ztratilo slunce. Vše potemnělo, nic nebylo vidět ani slyšet. To určitě zavínil čaroděj. Ten je tmy nebojí, ba naopak. Když se děti bojí tmy je rád. Strach ve tmě má veliké oči.

Mezioddílová soutěž:

Nakresli na papír svůj strach (to, čeho se nejvíc bojíš).

Papír vezmi sebou na cestu černým lesem. Směr ti bludičky ukážou. Na konci vhod' svůj strach do ohně. Tak nad ním zvítězíš!

6. Etapa:

Výroba ptačího talismanu, lapače snů:

Pomůcky : přírodní materiál, provázky, nastříhaná barevná brčka, peří

Náboženství hrálo důležitou roli v běžném životě indiánů.

K obřadům pro uzdravení člověka používali řehtačky, bubínky.

Věřili, že šamani jsou obdařeni nadpřirozenou mocí, mají schopnost uzdravovat a předvídat budoucnost a udržují kontakt s duchy zemřelých hrdinů.

Kromě toho u sebe nosili různé náboženské a obřadní předměty – kamínky, tabák, listí, ptačí kůži.

Věřili v magickou moc zvířat, rostlin, věcí a snů.

Sen byl příčinou změn v životě.

Prérijní Indiáni uctívají Matku Zemí, Hromu a Slunce.

Hodnotí se nejhezčí lapač snů.

7. Etapa :

Hledání ztracené mapy:

Mezioddílová soutěž :

Družstva hledají ztracenou mapu, na které je zakresleno místo, kde je zakopán uschovaný poklad..

Mapka je nakreslena na kůži uhlem a je na ní zakresleno místo v okolí tábora, kde je zakopaná truhla se sladkostmi a pozlacenými kameny. Během cesty najdou družstva 3 kusy mapy, kterou složí dohromady. Podle nákresu najdou poklad.

Družstvu, které poklad najde, se připočte v závěrečném vyhodnocení 1 bod.

Závěr:

Výsledky jsou sečteny, etapová hra je vyhodnocena,. Pro vítězná družstva je odměnou triko s motivem tábora a diplom. Ostatním jsou předány sladké odměny a diplomy. Vyhodnocení etapových her je součástí vyhodnocení celého tábora.

REŽIM DNE

09.00	BUDÍČEK
09.00 - 09.15	Ranní hygiena
SNÍDANĚ	
10.00 – 13.30	NÁSTUP, DOPOLEDNÍ ZAMĚSTNÁNÍ
11.00	Dopolední svačina
OBĚD	
14.00 – 15.00	Odpolední klid
15.00	Odpolední svačina
15.15 – 18.30	ODPOLEDNÍ ZAMĚSTNÁNÍ
Večeře	
19.00 – 20.00	Osobní volno, Porada vedoucích
20.00 – 21.45	Večerní program
Večerní hygiena	
22.00	Večerka (děti do 15ti let)
23.00	Večerka (děti nad 15 let)

.....
podpis - hlavní vedoucí tábora